БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 83 (7083)
АПРЕЛИИН
8
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хабарай полевой хүдэлмэри эхилбэ (1-дэхи нюур).
Хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын автономно республиканууд болон областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн (1-дэхи нюур).
Эб найрамдалай хэрэгэй түлөө бидэнэр тэмсэнэбди (1-дэхи нюур).
ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ: Коммунистнуудай политическэ һуралсалые саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ (2-дохи нюур).
Кукуруза тарилга тухай аймагай газетэнүүд юу бэшэнэб (2-дохи нюур).
В. Дерюгина. — Эртын борнойлгые саг соонь үнгэргэе (2-дохи нюур).
ЭДИР БЭШЭГШЭДЭЙ ЭХИН МҮРНҮҮД (3-дахи нюур).
Ц. Бадмаев. — Редакцида ерэһэн шүлэгүүд (3-дахи нюур).
Хитадай коммунистическэ партиин гэшүүдэй тоо олон болоно (4-дэхи нюур).
Германска Демократическа Республикын амгалан байгуулалтын амжалта (4-дэхи нюур).
Арадуудай эбтэйгээр ажабайхын түлөө (4-дэхи нюур).

Профсоюзна хүдэлмэриие дээдэ хэмжээндэ табиха

Профсоюзууд хадаа «хүмүүжүүлгын организаци, элсүүлгын, һургалай организаци гээшэ, тэрэ хадаа сургуули, ударидалгын һургуули, ёһоор хүтэлбэрилгын һургуули, коммунизмын һургуули гээшэ» гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн.

Профессиональна союзууд хадаа хүдэлмэришэд ба албахаагшадай социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай сахулһэ түсэблэлгэдэ хабаадалгаа, ажал хэрэгэйнгээ мэргэжэлые дээшэлүүлхэдэнь хүдэлмэришэд ба албахаагшадта туһалха, предприятинуудай, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй коллективнэ договорнуудые баталан, тэдээнтэй хамта оролдолго гаргажа дүүргэхэ, ажал дээрээ амгалан һайн аюулгүй байдалай хойноһоо хинан хаража байхые, гүрэнэй социальна мүнхэлэлгын ажалые хүтэлхэ, гэр байрын барилгын түсэбые дүүргүүлхэ, столовонууд, магазинууд, коммунально-ажаһуудалай предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха талаар хэмжээ абаха, хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай ба тэдэнэй бүлынхидэй дунда культурно-ниитын, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, мүн бусадшье хүдэлмэри ябуулха ёһотой юм.

Мүнөө советскэ арадай коммунистическэ партиингаа хүтэлбэри доро хүнгэн индустриие тон ехээр хүгжөөхын түлөө, арадай ажахын бусад һалбаринуудые, түбхын түрүүндэ хүдөө ажахые эрид ехээр дэбжээхын түлөө тэмсэжэ байхадань, профессиональна союзуудай хүмүүжүүлхы ба эмхидхэхы үүргэнь илангаяа ехэ болоно.

Бурят-Монголой республикын профессиональна организацинууд урдаа табиһан зорилгонууд ба уялгануудаа бэелүүлхэ хэрэгээ зарим тэдыгээр һайжаруулһан байна. Тэдэнэр социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилхэ, ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангаха хүдэлмэреэ һайжаруулжа шадаһан байха юм.

Тэрэнэй хамта, профсоюзна хүдэлмэридэ ехэ дутагдалнууд бии. Тэдэнэй дундаһаа эгээн гол дутагдалынь юун бэ гэхэдэ, профессиональна союзуудай областной совет, мүн профсоюзуудай олохон обкомууд профессиональна организацинуудаа, предприятинуудтай һула барилдаатай, тэндэхи ажабайдалые халиртаар мэдэдэг туладаа тэдээндэ һайн туһаламжа үзүүлжэ шадахагүй байна. Гадна, Облпрофсовет, обкомууд болбол гээгдэнги предприятинуудые түрүү зэргэдэ гаргаха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, предприятинуудай оньһото техникые хэрэглэхэ ябадал һайжаруулха, арга боломжонуудаа дууһан хэрэглэхэ, хүн зоной байдалые һайжаруулха тэдээнэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри шангадхаха хэрэгтэ профсоюзна организацинуудай анхарал хангалтагүй хандуулнагүй. Эдэ гол дутагдалһаа шалтагаалан предприятинууд дээрэ элдэб эсын дутагдал гарадаг. Ухаалан зохёолгын ба ажалай нарижуулгын хүдэлмэри муугаар табигдаһан, үйлэдбэриин зүблөөнэй үүргэнь доошоо ороһон, ажал хэхи аюулгүйе сахиха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр табигдаһан, тиимэһээ илангаяа Галуута Нуурай рудоуправлениин нүүрһэшэдэй, «Забайкалье» комбинадай леспромхозуудай ажалшадай дунда элдэб гэмтэл гарадаг байна. Олон столовонууд, банинууд, магазинууд, парикмахерсканууд гэхэ мэтын, ажалшадые ажаһуудалай талаар хангалтай предприятинуудай мууса ажалладаг байбашье, профсоюзна комитедүүд тэндэхи байдал һайжаруулхын тула зохистой хэмжээ абанагүй.

Мүнөө партийна, гүрэнэй аппарадууд ба ниитын организацинуудай хамта-айхабтар ехэ-зорилгын-табигдаад байхада хуушанайнгаа тулюур арга методээр хүдэлмэрилжэ ба хүтэлбэрилжэ болохогүй. Профессиональна союзуудай эхин шатын организацинууд, профсоюзуудай обкомууд, илангаяа облпрофсовет шэнэ, ехэ эрилтын ёһоор ажал хүдэлмэреэ дары шэнэдхэн табиха ёһотой.

Хүдөө ажахые эрид ехээр хүгжөөн дэбжээлгэ хадаа гансашье хүдөөгэй ажалшадай бэшэ, харин бүхы советскэ арадай тон шухала, арюун нангин хэрэгынь болоһон байна. Тиимэһээ профсоюзна организацинууд хадаа КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска, февральско-мартовска ба январска Пленумүүдэй тогтоолые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохо ёһотой. Энээнэй тулада, түбхын түрүүндэ, МТС-үүд ба совхозуудай профсоюзна организацинуудай ажал хүдэлмэриие һайжаруулха: механизаторнуудые ба совхозуудай хүдэлмэришэдые профсоюзай зэргэдэ олоорнь абаха, тэдээнтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри (суглаан, хөөрэлдөөн, лекци, элидхэл, кино, самодеятельностиин концерт) үргэнөөр ябуулха, түсэбөө дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө тэдэнэй дунда эмхидхэхэ шухала. Гадна, профсоюзна организацинууд хадаа промышленна предприятинуудай ба городой элдэб эмхи зургаануудай талаһаа хүдөө ажахыда туһаламжа үзүүлээ һаань— эрхим хүнүүдээ хүдөөдэ ажаллахыень эльгээхэ, машина тоног, барилгын материал гэхэ мэтээр туһалха, ном, культурна хэрэгсэлнүүдые суглуулжа хүдөө руу ябуулха, һайн лекторнүүдээ хүдөө гаргажа, колхознигуудай ба механизаторнуудай үмэнэ лекци, элидхэл уншуулха гэхэ мэтэ шефскэ туһаламжа үзүүлээ һаань, тон һайшаалтай байна. Теэд, иимэ туһаламжа үзүүлэгдэхэ ёһотойшье.

Профсоюзна организацинууд хадаа тэдээнэй арюун уялгань болохо үндэһэн шухала асуудалнуудые хэзээдэшье хараанһаа алдаха ёһогүй. Тэдэнэр хадаа табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе тон үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, эмхидхэжэ, шалгажа, гээгдэгшэдые урагшань татажа байха ёһотой. Тэрээнтэй нэгэн доро түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, хүн зоной техническэ ухаалан зохёоһон юумые үйлэдбэридэ эрид зоримгойгоор нэбтэрүүлхын түлөө сусаршагүй тэмсэлшэ байха ёһотой.

Профсоюзуудай тон шухала зорилгонь хадаа хүдэлмэришэд ба албахаагшадай ажал хэрэгэй, профессиональна мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэг мүн юм. Тиимэһээ профессиональна һуралсал, үдэшын һургуулинуудта, техникумүүдтэ ба институдуудта хүдэлмэришэдые, албахаагшадые олоорнь һургаха, тэдэ газарнуудай һуралсалай шанарые һайжаруулха зорилготой.

Хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай культурна ба ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангаха гээшэ профсоюзуудай тон нангин уялгануудай нэгэниинь юм. Тиимэһээ тэдэнэр хадаа манай зарим столовонуудай, магазинуудай, пекарнинуудай, гутал хубсаһанай мастерскойнуудай, банинуудай тулюур нобшо хүдэлмэриие заһажа һайжаруулха талаар эрид хэмжээ абаха ёһотой. Мүнөө уданшьегүй, зунай халуун ерэхэнь. Ажалшадай зунай амаралтые хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухай профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд бодожо үзэхэ ёһотой.

Профсоюзна организацинуудай хэхэ ажалынь ехэшье, һониншье юм. Үүсхэлтэй эдэбхитэйгээр, эршэтэй зоригтойгоор, урдаа тодо һонор зорилго табяад ажаллабал лэ, профсоюзна хүдэлмэриие бүри һайжаруулжа болохо байна.

Нүхэр Н. А. Булганинтай Польско Арадай Республикын Посол Вацлав Левиковский уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин Польско Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Вацлав-Левиковскиие урижа апрелиин 6-да улзаа.

(ТАСС).

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАТДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Удахгүй болохо сессидэ ерэһэн Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Соведүүдэй нэгэдэхи Байшангай 2-дохи дабхарта № 49 комнато соо бэшүүлхэ байна.

№№ 28-43, 41-20 телефонуудаар асуужа мэдэхэдэ болохо.

ХАБАРАЙ ПОЛЕВОЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЭХИЛБЭ

ЭРТЫН БОРНОЙЛГО САГ СООНЬ ДҮҮРГЭХЭ, ҺАЙРАМ ТОГТООХО, ТАРИЛГЫЕ ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАХА

★

Нэгэшье үдэрөөр хойшолуулжа болохогүй

Мүнөө саһан хайлажа, газар гэдэжэ, хүрьһэндэ шииг нойто бариха тон таатай үе ерээд байна. Иимэ үеые саг соонь хэрэглэжэ шадаагүй һаа, хожомдожо болохо гээшэ. Юуб гэхэдэ, Сэлэнгын аймагай гурбан МТС-үүдэй территори уларилай талаар адлирхуу байдалтай гэбэшье, Селендумын, Сэлэнгын МТС-үүд арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, эртын борнойлго эхилхэ түрүүшын үдэрнүүдтэ юушье хэнгүй үнгэргөө.

Хаяа хадхажа байгаа Сүхын МТС тарилгада нүгөө хоёр МТС-һээ дээрээр бэлэдхэжэ, газарай хүрьһэндэ шииг нойто саг соонь барижа эхилээ. МТС-эй бүхы тракторна бригаданuудынь хүдэлмэрилхэ газарнуудтаа гараад, тарилгын урда тээхи борнойлгые эхилбэ. МТС-эй харьяата колхозуудай поли дээрэ түрүүшын үдэр 300 гектар газар борнойлогдоо. Илангаяа Маленковой нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ энэ хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана. Тэндэ тракторна 6 бригада гаранхай. Борнойлго хэгшэд хүдэлмэриин түрүүшын үдэрһөө даалгабаряа дүүргэнэ. Механизаторнууд нүхэд Митапов, Будажапов гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилбэ.

Сүхын МТС-эй тракторна бригаданууд хоёр халаанда хүдэлмэрилхэ кадрнуудаар бүридүүлэгдэһэн, горючи болон тоһодохо материалаар хангагдаһан байна.

Тарилгын урда тээхи хүдэлмэринүүдые удааруулангүй, хаһа саг соонь үнгэргэхэ хэрэгтэй.

С. Цыренов.

Сороковиковой бригада

КЫРЕН. (**Телефоноор абтаба**). БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Сороковиковой хүтэлбэрилдэг тракторна бригадынхид «Красный пахарь» колхозой полинууд дээрэ гараһаар хэды хоноба. Жэл бүри орооһото культурануудай баян ургаса хуряадаг Түнхэнэй МТС-эй энэ бригадын суута механизаторнууд энэ жэлдэ бүри баян ургаса хуряахаар зоригжонхой. Һүүлэй үдэрнүүдтэ газарай хүрьһэнэй дээгүүрээ хатажа захалхалаар тэдэнэр полинуудаа түүбэрилэн, 50 гектарта эртын борнойлго хээд байна.

Б. Эрдынеев.

★ ★

Юу хүлеэнэб?

Энэ жэлдэ Байгал шадар хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ хабарай дулаан үдэрнүүд болобо. Прибайкальска аймагай колхозуудай таряанай полинууд дээрэхи саһан бүри мартын 20 гаранаар хайлажа захалаад, апрелиин эхеэр хаа хаанагүй һайрамай уһан урдажа байба. Эндэхи зарим түрүү колхозууд, жэшээлхэдэ, Хрущевой, Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд хэдэхэн үдэр соо тус тустаа таряанай 200 гаран гектар газарта һайрамай уһа тогтоогоо.

Гэбэшье, аймагай олонхи колхозууд мүнөө һайрамай уһа тогтоохо, тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүдые түгэсхэхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандана. Илангаяа Молотовой, Чкаловай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича», «Путь к коммунизму» колхозууд тарилгын урда тээхи хүдэлмэринүүдые ехээр унжагайруулжа байна. Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид полинууд болон сабшалан дээрээ саһа тогтоохо түсэбөө хахадлаашьегүй байһан аад, һайрамай уһа тогтоохо хүдэлмэриие тооногүй. Эндэ бүри мартын эхеэр зарим наруули газарнуудай саһанай хайлахалаар һайрамай уһа тогтоожо захалхаар байһан юм. Харин энэ хүдэлмэри саг болзортоо эмхидхэгдээгүй. Мүнөө эндэ саһанай хайлажа дүүрэхэ дүтэлөөд байхада оройдоол 60 гектар дээрэ һайрамай уһан тогтоогдобо.

Үбэлдөө эндэ саһан хэды ехээр орообошье, хабартаа хура бороогүй байхаһаа гадна, газарай хүрьһэ ехээр хатаадаг хуурай һалхин болодог юм. Тиимэһээ эндэхи колхозууд эдэ үдэрнүүдтэ таряанай болон сабшалангай газарнууд дээрэ шииг нойто ехээр тогтоожо абахын түлөө оролдохо ёһотой. Хуурай һалхинда газарай хүрьһэнэй ехээр хатахагүйн тула полинууд дээрэ, илангаяа пар болон намарай пар дээрэ эртын борнойлго хэгдэдэг. Эндэхи бүхы колхозуудай зарим полинууд дээрэ түүбэрилэн эртын борнойлго хэхээр болоо. Гэбэшье, энэ хүдэлмэри олонхи колхозуудта үшөө эхилээдүй байһаар.

Аймагай колхозууд энэ жэлдэ тарилгада бэлэдхэл муутай байгаа. Илангаяа таряанай газарнуудые, мүн овощь, хартаабха таридаг полинуудые наг шэбхээр үтэгжүүлхэ хүдэлмэри эндэ тоогдохоёо болишоо. Колхозуудай полинууд болон сабшалан дээрэ хамта 60 мянган тонно наг шэбхэ гаргагдаха ёһотой аад, оройдоол 15 мянган тонно гаргагдаа. Таряанажал ехээр эрхилдэг «Заветы Ильича», Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд тус тустаа арбаад мянган тонно наг шэбхэ полинууд дээрээ гаргаха түсэбтэй аад, оройдоол 2253—2500 тонно гаргаа. Энэ хоёр колхозууд овощь болон хартаабха тарилгада бэлэдхэнэгүй. Парнигуудай раманууд, тэрэниие хушаха матанууд дутуу. Парнигуудта наг шэбхэ һая хэгдэжэ байна. Хоюуландань хартаабхын үрэһэ хүрэнгэ хааха түсэб хахадлаашьедүй. Эдэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр нүхэд Вильмов, Пичугин гэгшэд овощь, хартаабха тарилгада бэлэдхэлые шамдуулнагүй. Аймагай колхозууд бүхыдөө шахуу хартаабхын үрэһэ хүрэнгөөр ехэ дутуу. Теэд дутуу үрэһэ хүрэнгэ бэдэржэ олохо тушаа колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд оролдоногүй.

Энэ жэлдэ аймагай колхозууд 700 гаран гектарта кукуруза тарихань. Теэд мүнөө энэ шухала культурые тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри тиимэ гэшэгүй муугаар ябуулагдажа байна. Итанцын МТС-эй инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, главна инженер нүхэр Михеев юрын нэгэшье сеялкые кукуруза тариха болгожо мүнөө хүрэтэр тааруулаадүй байһаар. Кукуруза тариха звенонууд хэдэн колхозуудта эмхидхэгдэһэн нэрэтэйшье һаа, колхознигууд кукурузые ургуулха агротехникэтэй танилсуулагданагүй. Ядахадаа колхозуудта хүдэлмэрилдэг МТС-эй участково агрономууд колхознигуудые кукуруза тарижа ургуулха агротехникэтэй танилсуулнагүй. Жэшээлхэдэ, «Путь к коммунизму» колхоздо хүдэлмэрилдэг агроном нүхэр Пожарская кукуруза ургуулха звеногойхидтой нэгэшье удаа заняти үнгэргөөгүй байһаар.

Саг орой болоо. Аймагай колхозуудай, Итанцын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд эдэ үдэрнүүдтэ газарай хүрьһэндэ шииг нойто бариха хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха, тарилгада бэлэдхэлэй дутагдалнуудые усадхахаар дары хэмжээ абаха ёһотой.

Д. Цыренжапов.

Хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын автономно республиканууд болон областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн

Апрелиин 5-да, хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын автономно республиканууд болон областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ КПСС-эй Московско Областной Комитедэй секретарь нүхэр **Капитонов** үгэ хэлэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ хүдөө ажахын артельнүүдэй мүнгэн олзо 25 процентээр дээшэлээ гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. 163 колхоз миллионернүүд болоо. Ажалта үдэрэй үнэ сэн нилээд дээшэлһэн байна.

1955—1960 онуудта ажахын бүхы һалбаринуудта бэелүүлэгдэхэ хэмжээ-ябуулганууд мүнөө колхозууд болон совхозуудта хараалагдажа дүүрэхэ дүтэлөө. Эдэ хэмжээ-ябуулганууд дотор хүдөө ажахыһаа ашаг шэмэ ехээр абалгада энэшье жэлдэ угаа ехэ анхарал хандуулагдана. 1955 ондо эдлүүриин газарай 100 гектар бүриһөө 335 центнер һү, 100 гектар тарилгын талмай бүриһөө 46,7 центнер мяха абахаар хараалагдана. Үнеэн бүриһөө һү һаалгые дунда зэргээр 2.100 килограмм болгохо байна.

Энэ жэлдэ 100 мянган гектарта кукуруза таригдаха юм. Кукуруза таригдаха газарта миллион шахуу тонно нютагай үтэгжүүлгэ гаргагдаа. Кукурузын ургасые харууһалха 3 мянгаһаа дээшэ звенонууд эмхидхэгдээ. Мүн сабшалангай болон бэлшээриин газарые һайжаруулха хэмжээ-ябуулганууд хараалагдаа. Хартаабха болон сахарна свёкло ехээр тарижа малай тэжээлые улам ехэжүүлхэ байна. Силоснэ барилгануудые барихада мүн лэ онсо анхарал хандуулагдаха юм.

Орооһо таряа, хартаабха, овощь болон бусадшье техническэ культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ, мүн малажалһаа ашаг шэмэ бүри ехээр абаха ямар ехэ арга боломжонуудтай байһанаа КПСС-эй Рязанска обкомой секретарь нүхэр **Ларионов** зүблөөн дээрэ хэлэбэ. Гэбэшье, үнгэрһэн жэлдэ орооһо таряан дүн дээрээ багаар абтаа һэн гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Тэрэниие ехэдхэхын тула тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалхабди.

Рязанска областиин колхозууд малайнгаа тоо толгойе нилээд олошоруулһан ба тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлһэн байна. Үнгэрһэн жэлдэ областиин бүхы районуудта үнеэнһээ һү һаалга дунда зэргээр 127—804 килограммаар дээшэлээ. Энэ жэлдэ һү һаалга үшөө 40 процентээр дээшэлһэн байна. Энэ амжалта имагтал үнеэдэй харууһалгые зүбөөр эмхидхэһэнһээ болоо. Партийна организацинууд малшадай, фермэнүүдэй, колхозууд болон совхозуудай дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ шадаһан байна. Малажалаа хүгжөөхэ талаар гээгдэжэ ябаһан колхозууд болон совхозуудта мүнөө онсо анхарал хандуулагдана.

Тэжээлэй бата бэхи базые байгуулан энэ жэлдэ 125 мянган гектарта кукуруза таригдаха байна. Мүн хартаабха ехээр тариха ба сабшалангай газарые эрид һайжаруулха байнабди.

Апрелиин 5-най зүблөөн дээрэ партиин Смоленскэ обкомой секретарь нүхэр **Доронин**, партиин Калининска обкомой секретарь нүхэр **Киселев**, КПСС-эй Ярославска обкомой секретарь нүхэр **Алферов**, КПСС-эй Горьковско обкомой секретарь нүхэр **Смирнов**, партиин Кировскэ обкомой секретарь нүхэр **Пчеляков**, партиин Мордовско обкомой секретарь нүхэр **Закурдаев**, партиин Чувашска обкомой секретарь нүхэр **Ахазов**, Татарска АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Азизов**, Брянскиин облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Дадонов**, Владимирска облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Споров**, Арзамасска облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Скочилов** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

* * *

Апрелиин 6-да, Кремлёвско Ехэ Ордон соо хара хүрьһэтэ бэшэ центральна зонын автономно республиканууд болон областьнуудай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үргэлжэлөө.

Нүхэд **Н. А. Булганинай, Л. М. Кагановичын, Г. М. Маленковой, А. И. Микоянай, В. М. Молотовой, Н. С. Хрущевой, П. Н. Поспеловэй, М. А. Сусловай** Правительственна ложонуудта ерэжэ һуухада сугларагшад үни удаан альга ташалгаар угтаба.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **П. П. Лобановай** элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн үргэлжэлөө. КПСС-эй Ивановска обкомой секретарь нүхэр **Титов**, Марийска АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Кондратьев**, партиин Костромской обкомой секретарь нүхэр **Сумцов**, Московско областиин Кунцевска районой «Путь новой жизни» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр **Арепьев**, Калининска областиин Бежицкэ районой Ильичын нэрэмжэтэ колхозой звеньевод нүхэр **Нилова**, Горьковско областиин Чкаловска МТС-эй директор нүхэр **Корепанов**, Рязанска областиин Кировэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин түрүүлэгшэ нүхэр **Ефремова** гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Тус зүблөөн үргэлжэлһөөр.

(ТАСС).

Эб найрамдалай хэрэгэй түлөө бидэнэр тэмсэнэбди

Эб найрамдалаа жэшээтэ ажалаараа бэхижүүлхэбди

Республикын холын хойто аймагуудай нэгэн Баргажанай аймагай ажалшад олонациональна советскэ арадтаяа хамта Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые һайшааһан, тэрэниие дэмжэһэн тухайгаа суглаанууд дээрээ мэдүүлнэ.

Баргажанай урда эрьеэр ажаһуудаг Уро тосхоной хүдөөгэй клубта 300 гаран хүнэй хабаадалгатайгаар Хандалга доро гар табилгада зорюулагдаһан суглаан болоо.

—Бидэнэр эб найрамдалые бэхижүүлхын түлөө үнэн сэхэ ажалаараа артелиингээ ажахые саашадань хүгжөөхэ ёһотойбди,—гэжэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермые даагша нүхэр Яковлев хэлэбэ.

Комсомолой гэшүүн Толстихин Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые бүхы зүрхэнһөө һайшааһан тухайгаа мэдүүлхэ зуураа, колхозойнгоо залуушуулые Эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ шангадхахыень уряалба.

Суглаанай һүүлээр колхозой партийна организациин агитаторнууд холын гүүртэ, отаранууд дээгүүр Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга доро гар табюулхаяа гараа.

Тэрэшэлэн Сталинай (Баргажан) нэрэмжэтэ колхоздо суглаан олон зоной хабаадалгатайгаар, политическэ ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө.

Колхозой гэшүүн нүхэр Агафонов «Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые һайшаанаб. Энээндэ харюу болгон жэшээтэ һайнаар ажаллахаб» гэжэ мэдүүлээ.

Удаань үгэ хэлэһэн колхозой эрхим һаалишадай нэгэн нүхэр Молчанова иигэжэ хэлэбэ:

—Далайн саанахи агрессорнүүд шэнэ дай дахинаа үүдхэхэ гэжэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлнэ. Дайнай гаргашада ехэ мүнгэн зөөри һомолно, сэрэгэй шэнэ базануудые барина, агрессивнэ блогуудые байгуулна. Тиихэдэ советскэ арад өөрынгөө Эхэ оронииe амгалан тайбан ажалаараа бэхижүүлнэ. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалга доро гар табихадаа, бидэнэр дайнда дурагүйгөө үшөө дахин гэршэлнэбди.

Мүнөө холын гүүртэ отарануудаар Хандалга доро гар табилга үргэлжэлһөөр.

Д. Гыргенов.

„Өөдэнь хаяһан шулуун өөр дээрэ унадаг“

Улан-Удын мяха-консервын комбинадай коллектив апрелиин 1-һээ эхилэн Эб найрамдалай вахтада жагсажа, Майн Нэгэнэй һайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэнэ.

Үйлэдбэриин иимэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда комбинадай хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд болон албахаагшад Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гараа табижа эхилбэ. Уржадэр комбинадай коллектив, мүн тэрэ тойрон ажаһууһан олон тоото ажалшад эндэхи клуб соогоо сугларжа, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан суглаа үнгэргэбэ.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн түрүү хүдэлмэришэд комбинадайнгаа коллективэй һанал бодолые мэдүүлэн, эб найрамдалай хэрэгые бэхижүүлхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүй, ажалайнгаа бүтээсые улам дээшэлүүлхэ байнабди гэбэ.

Механическа цехын хүдэлмэришэн нүхэр Афанасьева үгэ абаба. Нүхэр Афанасьева олон үхибүүдтэй юм. Тэдэнь парти, правительствын анхарал оролдолгын ашаар золтой хүхюунээр ехэ боложо, эрдэм ном шудалжа байна. Нүхэр Афанасьева өөрөө эб найрамдалай хэрэгые эршэтэ ажалаараа бэхижүүлэлсэнэ. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

—«Өөдэнь хаяһан шулуун өөр дээрэ унадаг» гэжэ арадай үгэ бии юм. Атомна дайнда яаралтайгаар бэлэдхэдэг хархис империалистнууд эдэ үгэнүүдые мэдэдэггүй ха. Тиимэһээ, бидэнэр, советскэ эхэнэрнүүд, империалистнуудта иигэжэ мэдүүлхэ байнабди: «Өөдэнь хаяһан бомботнай, өөһэдынтнай толгой дээрэ унахал!».

Удаань хэдэн олон хүн үгэ хэлээ. Тэдэнэр булта Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгые һайшааба. Суглаанай һүүлээр гар табилга эхилээ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Коммунистнуудай политическэ һуралсалые саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ

КПСС-эй Улан-Удын городской партийна эдэбхитэдэй суглаан апрелиин 5-да болобо. Городской партийна организацида партийна һуралсалай ябаса ба тэрэниие һайжаруулха тухай асуудал хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар партиин горкомой секретарь нүхэр Ц. Ц. Дондуков элидхэл хэбэ.

Коммунистнуудай хүсэлые ба эрдэмэй зэргые хараадаа абангүй, заатагүй кружогуудта гү, али политһургуулида һуралсаха һэнтэ гэжэ коммунистнуудые баадхадаг албан хойрог ябадалнуудай усадхагдаһанай ашаар коммунистнуудай политическэ һуралсалда зарим тэды амжалта туйлагдаа гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье, коммунистнуудай политическэ һуралсалые эмхидхэлгэдэ бии байһан ехэхэн дутагдалнуудые тэрэ элирүүлбэ.

Марксистско-ленинскэ теориие бээ даагаад шудалха гэжэ хүсэһэн коммунистнуудай һуралсалда илангаа ехэ дутагдалнууд бии байна. Бурят-Монголой оперо ба балетэй театрын, Худөө ажахын министерствын, түмэр замай узелэй болон городской бусад организацинуудай олохон коммунистнууд идейно-теоретическэ бэлэдхэлээ бээ даагаад дээшэлүүлхэбди гэһэн миил нэрэ зүүнэ, болото дээрээ марксистско-ленинскэ теориие шудалнагүй. Дээрэ нэрлэгдэһэн эмхи зургаануудай партийна организацинууд коммунистнуудай һуралсые шалганагүй, теоретическэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлгэдэ хайша хэрэгэр хандадаг коммунистнуудта партиин Уставай ёһоор шанга эрилтэ хэнэгүй. Өөрыингөө һуралсалда анхаралаа табихаа болиһон коммунистнууд олоной урда элидхэл, лекцишье хэнэгүй, нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхаа болишожо, тэдэнтэй холбоо барисагүй болоно.

Пропагандистнуудай теоретическэ бэлэдхэлые, методическэ мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ партиин райкомууд ба парткомууд шухала анхарал табингүй гэжэ элидхэлшэ нүхэр Дондуков тэмдэглээд, экономическэ теориие манай зарим хүтэлбэрилхэ кадрнуудай һайнаар шудалжа эхилээгүй байхань буруу гэжэ хэлэбэ.

Эдэбхитэдэй суглаанда ерэһэн коммунистнууд элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ олоороо хабаадалсаба.

—СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин тогтоолнуудаар занятинуудые үнгэргэхэдэ кружогто һурагшад уласхоорондын асуудалнуудые ехээр һонирхоно. Эдэ бүхы асуудалнуудта харюу үгэхэ гэхэдээ нам мэтэ пропагандистска хүдэлмэриин дүршэл багатай хүнүүд кружогые хүтэлбэрилхэдөө ядалсана. Тиимэһээ парткомууд болон райкомууд уласхоорондын байдалаар бидэ пропагандистнуудтай семинарнуудые үнгэргэжэ байха зэргэтэй гэжэ ПВЗ-гэй кузнечнэ цехын парторганизациин пропагандист нүхэр Савченко хэлэнэ.

Тэрэнэй һүүлээр үгэ абажа хэлэһэн үнинэй коммунист нүхэр Армянинов политическэ ба научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын Бурят-Монголой отделениин гэшүүд уласхоорондын асуудалнуудаар удха муутай элидхэлнүүдые уншана, тиимэһээ тэдэнэй уншаһан лекцинүүдые хүнүүд үсөөн ерэжэ шагнадаг гэжэ шүүмжэлбэ. Лекторнууд өөһэдынгөө хүндэтэй даалгабарида харюусалгагүйгөөр хандаха ёһотой. Искусствын ажалшадаар манай театрнуудай артистнууд хүдэлмэришэдэй коллективүүдтэ элидхэл ба лекцинүүдые уншанагүй. Партиин горком болон райкомууд хүтэлбэрилхэ кадрнуудые, мүн искусствын ажал ябуулагшадые үргэн олонитын үмэнэ элидхэл хэдэг болгохо тушаа хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй гэжэ Армянинов хэлэбэ.

Партийна гэгээрэлэй байдал тухай асуудалые КПСС-эй горком удаашаруулжа, партийна эдэбхитэдэй суглаанда табяа гэжэ зооветеринарна институдай марксизм-ленинизмын кафедрые даагша нүхэр Шатилов хэлэнэ. Партийна һуралсалай сетиие бүридхүүлхэдэ һүүлээр олон партийна организацинууд коммунистнуудай политическэ һуралсалые хүтэлбэрилхэеэ болишоhон байна.

—Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республикын партийна советскэ хүтэлбэрилэгшэд партиин ЦК-гэй дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулида заочноор олоор һуралсажа болохо байна. 1954 ондо тэрэ һургуулиие зөөхэн хүн заочноор амжалтатайгаар дүүргэбэ. Гэхэтэй хамта, нүхэд Ким, Ножкин, Бутуханов болон бусад зарим хүтэлбэрилхэ нүхэд энэ заочно һуралсалдаа хангалтагүйгөөр хандана гэжэ областной партийна һургуулиин директор нүхэр Кузичев хэлэбэ.

ПВЗ-гэй партийна организациин консультант нүхэр Бобровник партиин райком пропагандистнуудай семинарнуудые идейно-теоретическэ үндэр хэмжээндэ зарим үедэ үнгэргэжэ шаданагүй гэжэ шүүмжэлбэ.

—«Поколение победителей» гэжэ кино, «Порт-Артур» гэжэ ород драмын театрын табиһан зүжэг гэхэ мэтэ партиин түүхэ шудалагшадта харуулбал, тэдэнэртэ ехэ туһа хүргэхэ байгаа. Тэд энээндэ партийна организацинууд анхаралаа табинагүй гэжэ пропагандист Герштейн тэмдэглэбэ.

—Манай заводто комсомолецуудайнгаа кружогуудтай хамта 46 кружок хүдэлмэрилнэ. Заводтомнай хүдэлдэг коммунистнуудай хахадһаа үлүүнь тэндэ һуралсана. Тэдэ кружогуудые 50 гаран пропагандистнууд хүтэлбэрилнэ. Иимэ олон кружогуудай ажал манай заводто хүдэлмэрилжэ байбашье, КПСС-эй горком коммунистнуудай һуралсалые зүбөөр эмхидхэлгэдэмнай манда шухала туһаламжа үзүүлнэгүй, гэжэ ПВЗ-гэй парткомой секретарие орлогшо нүхэр Рабданов хэлэбэ. Горкомой зарим лекторнууд пропагандистнуудай семинарнуудые үнгэргэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандана. Жэшээлхэдэ, СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сессиин тогтоолнуудые яажа хөөрэлдөө үнгэргэхэ тухай методическа заабари үгэхэ гэжэ нүхэр Кужелев ерэһэн аад, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр В. М. Молотовой элидхэлые һурагшадтаа уншажа үгөөрэйгты, ондоо юу хэхэеэ өөһэдөө мэдэхэ байхат гээд, оройдоо 15 минута соо үгэ хэлээд ябашоо һэн. Иимэ лекторнуудэй туһа үзүүлхэгүйнь эли ха юм. Кружогуудай занятинуудай идейно хэмжээе дээшэлүүлхын тулада парткомой гэшүүд ба бусад партийна хүдэлмэрилэгшэд кружогуудай занятинуудта ходоло ябажа байдаг. Гадна, коммунистнуудые хүдэлмэришэдэй урда элидхэл хэжэ һургахын тулада бээ даагаад һурагшады марксизм-ленинизмын ямар нэгэн асуудалаар элидхэл (реферат) бэшүүлээд, олон зоной урда тэрэниинь уншуулдаг байнабди.

Эдэбхитэдэй суглаанда КПСС-эй Пригородно райкомой секретарь нүхэр Петчинова, № 20 һургуулиин директор нүхэр Бутуханов, оперо ба балетэй театрын директор нүхэр Бельгаев, КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Магунов ба бусад хамтадаа 14 хүн үгэ хэлээ.

Городской партийна эдэбхитэдэй суглаан коммунистнуудай политическэ һуралсалда бии байгаа дутагдалнуудые усадхаха талаар хэмжээ ябуулгануудые хараалһан шиидхэбэри баталан абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хандагатайн шпалозаводой шпала хэдэг станогой эрхим рамщик А. А. Афанасьев тэрэ даалгабаряа 130 гаран процент дүүргэнэ.

З. Веснинагай фото.

МЯХА-КОНСЕРВЫН КОМБИНАДТА

Түрүү һуурида

Февраль, март һарануудай дүнгүүдээр колбасна заводой коллектив мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, комбинадай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байгаа. Тиин тэдэнэр ажалайнгаа эршые һуладхангүй хүдэлмэрилжэ, Улаан тугаа алдахагүйбди гэжэ хамтынгаа суглаан дээрэ шиидээ һэн.

Мүнөө энэ эмхитэй коллектив Майн нэгэнэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, апрель һарынгаа даалгабариие уридшалан дүүргэхын тула шармайн оролдоно. Жэшээлхэдэ, нүхэд Карташевой ба Синицинэй бригаданууд мүнөө май һарын даалгабаряар хүдэлмэрилжэ байна.

Шэнэ зүйлэй продукци гаргажа захалба

Март һараһаа эхилэн, техническэ фабрикануудай цехын коллектив шэнэ зүйлэй продукци—үндэгэнэй гурил үйлэдбэрилжэ эхилээ.

Цехын хүдэлмэришэд энэ продукци үйлэдбэрилхэ аргые үдэр ерэхэ тудам һайнаар шудалжа, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Нүхэр Агарковай халаанайхид һүүлэй үедэ имагтал эрхим шанартай үндэгэнэй гурил гаргадаг болоо.

Уялгаяа уридшалан дүүргэбэ

Комбинадай автогаражай коллектив жэл бүхэндэ даалгабаряа үлүүлэн дүүргэдэг. 1954 ондо тэдэнэр Москвагай түрүү предприятинуудай хандалгые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, табанжэлэйнгээ даалгабариие уридшалан, 1955 оной Майн нэгэн болотор дүүргэхэ уялга абаһан юм.

Энэ коллективэйхид мүнөө уялгаяа нэрэтэй солотойгоор, хоёр һараар уридшалан дүүргэжэ шадаа. Ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар гаражай коллектив ашаа шэрэлгынгээ өөрынь үные нилээд химдаруулаа. Жэшээлхэдэ, 1954 ондо тонно-километрын үнэ 7 мүнгөөр химдаруулагдажа, 174 мянган түхэриг алмагдаа һэн. Энэ жэлэй түрүүшын кварталда ашаа шэрэлгын тонно-километрын үнэ 10 мүнгөөр химдаруулагдажа, 37500 түхэриг алмагдаад байна.

Н. Святогор.

Кукуруза тарилга тухай аймагай газетэнүүд юу бэшэнэб

Баян ургасын түлөө

Молотовой нэрэмжэтэ колхозой нүхэр Будаевай хүтэлбэрилдэг таряанажалай 3-дахи бригада энэ хабартаа 250 гектар кукуруза, 30 гектар хартаабха, 5 гектар овощь тариха даалгабаритай юм.

Мүнөө бригадын гэшүүд 75 раматай 15 парник нэмэжэ хэһэн ба 10 мори тэргээр, 2 машинаар полидоо наг шэбхэ гаргажа байна. Кукурузын баян ургаса абахын тула тэдэнэр тарилгынгаа талмай дээрэ 150 мянган кубометр тошон халяаһан байха юм. Гадна, кукурузын рассада ургуулха 75 мянган горшоогхонууд бэлэдхэгдээ. Рассадаар таригдаһан газарһаа тус бригада кукурузын үрэһэ хуряахаар хараална.

Энэ бригадынхид силоснэ 4 набтар башни бариха гэжэ шиидэнхэй. Башни бүхэниинь 100 тонно силосэй багтаамжатай байха юм.

Нүхэр Будаевай бригада таряанажалай 2-дохи бригадые социалистическэ мүрысөөндэ уриһан байна.

«Курумканский колхозник». Курумкан.

Кукуруза манай эндэшье ургаха

Эгэтэ голой эрье зубшаһан Борохорой нютагта шэнээр хахалагдаһан газар дээрэ 147 гектар кукуруза тариха гэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд шиидэбэ. Мүн 50 гаран гектарта кукуруза Хара шэбэртэ таригдаха юм. Борохоройдо кукуруза тарихада юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, нэгэдэхеэр, шэнэ газар байһан туладаа үндэр ургаса үгэхэ, хоёрдохёор, энэ нютаг шадар колхозой бүхы шахуу фермэнүүд байрладаг юм.

Мүнөө тэндэхи малшад кукуруза тариха поли дээрэ нютагай үтэгжүүлгэ гаргажа байна.

Колхозой агитаторнууд кукуруза тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Зоотехник Цыбанова малшадай дунда, Эгэтын МТС-эй агроном Туманова таряанажалай бригадануудта лекцинүүдые уншана.

Мүн комсомольско эхин организаци энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр кукуруза тариха комсомольско-залуушуулай бригада бүридхөө.

«Сталинец». Ярууна.

Тарилгада бэлэдхэл

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай бригадынхид кукуруза тариха шэнэ хэрэгтэ анхаралтайгаар хандана. Колхоз энэ хабартаа гектар газарта кукуруза тари хараална. Энэ культура има һайнаар элдүүрилэгдэһэн пар шэнэ газарта квадратно-гнездо аргаар тариха юм. Мүнөө куку тарилгые эрхилхэ 7 звено эмхид дээд, даажа абаһан участогуу агротехническэ хэмжээ-ябуулга дые үнгэргэжэ байна, һайрамай тогтооно, нютагай үтэгжүүлгэ на.

Эдэ хүдэлмэринүүдэй хажуу колхоз мүн сабшалангай ба бэлчэ риин газар һайжаруулха талаар бэшэ хүдэлмэри хэнэ.

«Вперед». Мухаршэбэр.

Сеялкэнүүдые кукуруза тарихаар бэлдэнэ

Аймагай колхозууд КПСС ЦК-гэй январска Пленумэй шиид бэрииe бэелүүлэн, энэ жэлдэ 1500 гектар кукуруза тариха ба

Кукурузын баян ургаса хын тула тэрэниие имагтал квад но-гнездовой аргаар тариха шу Мүнөө Кабанскын МТС-тэ куку тариха оройдоо ганса сеялкын һан тула «СД-24» гэжэ юрын с кые кукуруза тарилгада таар ха гэжэ механизаторнууд ши һэн. Энэ хэрэгтэ механик В. М. чев, тракторна бригадын бриг К. С. Поломошин, токарь В. Ж электрогагнуурша А. Волков шэд эдэбхитэйгээр оролсожо, тур шынгээ сеялкые бэлэн болгоод, шалга хэжэ үзөө. Тэрэнь хоорон 70—70 сантиметр зайтайгаар ку зын 3—4 ороохо хаяжа, турш дээрэ эрхим сэгнэлтэ абаба.

Мүнөө механизаторнууд 13 сеял нүүдые кукуруза тарилгада таар лан зохёожо дүүргэхэ дүтэлөө.

«Сталинский Путь». Кабанск

Комсомолецуудай эдэбхи

Һаяхан Ждановай нэрэмжэтэ хоздо комсомолецууд ба залуу лай суглаан боложо, кукуруза та гада хабаадалсаха гэһэн шиид ри тэдэнэр баталан абаба. Тиин хүнһөө тусгаар звено эмхид байна.

Мүн Хуурай-Цакирай һургуул комсомолецууд колхозой 10 гек талмай дээрэ кукуруза тарижа, б ургаса ургуулха гэжэ шиидээ.

«Закаменай үнэн» Зак

Партгруппоргын тоосоон шагнагдаба

Һаяхан КПСС-эй Хэжэнгын айкомой бюро дээрэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын партгруппорг нүхэр Бальжировай тоосоон шагнагдаба.

Тус партийна группа фермынгээ малшадай дунда нийтэ-политическэ хүдэлмэри ябуулдаг, социалистическэ мүрысөө һайнаар эмхидхэдэг, фермын хүдэлмэридэ тохёолдоhон дутуу дунданuудые саг соонь элирүүлжэ, тэрэниие усадхан зайсуулха талаар хэмжээ абадаг болоо,—гэжэ айкомой бюро тэмдэглэбэ.

Эндэхи коммунистнууд нүхэдтөө эрхим жэшээ харуулан, малшадай дунда түрүү зэргэдэ ябана, КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые малшадта хэлэжэ үгэнэ. Партийна группын эдэбхитэйгээр ажаллаһанай ашаар эндэ малай үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэгдэжэ байна. Нёдондонойхидо орходоо үнеэдһээ хоёр дахин ехэ һүн һаагдаа.

Гэхэтэй хамта, тус партийна группын хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд элирүүлэгдэбэ. Түбхын түрүүндэ эндэхи улаан булан муугаар хүдэлнэ, газетэ, журналнууд оройтожо ерэнэ. Хүсэд һайн ажабайдал малшадта үшөө байгуулагдаагүй. Дээрэ заагдаһан дутагдалнуудые ойрын саг соо усадхан зайсуулжа, партийна группын хүдэлмэриие саашадань эрид һайжаруулха гэжэ колхозой парторганизациин секретарь нүхэр Доржиев ба партгруппорг нүхэр Бальжиров гэгшэдһээ айкомой бюро шанга эрилтэ хэбэ.

Эдир оюун бэлигтэн

Хэжэнгын аймагай центр — Хэжэнгэ тосхондо һурагшадай уранһайханай самодеятельностиин харалга 4 үдэрэй турша дотор боложо дүүрэбэ. Энэ харалгада хамта 11 һургуулинуудай самодеятельностиин коллективүүд хабаадалсаба. Эдир дуушад, хатар танша наадагшад, шүлэг уншагшад оюун бэлиг, дүршэл шадабари ехэтэй боложо байһанаа гэршэлэн харуулба. Тус харалгын жюриин тогтооһоной ёһоор, Хэжэнгын дунда һургуули Патайн-Горхоной долоон жэлэй һургуулиин ба Комсомольско эхин һургуулиин уранһайханай самодеятельностиин коллективүүд түрүү һууринуудые эзэлбэ. Эдэ һургуулинуудта, мүн эндэ шалгарһан һурагшадта аймагай арадай гэгээрэлэй таһагай грамотанууд шагнал барюулагдаба.

Ш.-Н. Чимитдоржиев

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗУБШЭЛ

Эртын борнойлгые саг соонь үнгэргэе

Таряанажал хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин үндэһэ һуури мүн. Хүдөө ажахын бусад һалбаринуудые амжалтатайгаар хүгжөөхын тула тон түрүүндэ ороохото культурануудай баян ургаса ургуулха хэрэгтэй.

Манай республикада баян ургасын түлөө ёһотой тэмсэл газарай хүрьһэндэ шииг нойто барюулха хүдэлмэриһөө захалдаг. Юуб гэхэдэ, уһаар дутамаг байгаа һаа, ямаршье ургамал хүсэд һайнаар ургажа шадахагүй байна бшуу. Шухала культура болохо шэниисын килограмм таряа абахын тулада 400—500 килограмм уһан хэрэгтэй юм.

Олон удаан жэлнүүдтэ ажаглалта хэһэнэй ёһоор манай Бурят-Монголдо май, июнь һаранууд соо хура бороо багаар ородог байхаһаа гадна, хүрьһэ түргөөр хатаадаг хуурай һалхин ехээр болодог байна. Энэ үе соо манай эндэ урда зундаа, намартаа газарай хүрьһэндэ ороһон уһаар, мүн хабартаа хайлаһан саһанай уһаар хангагдан хүдөө ажахын культуранууд ургадаг юм. Тиимэһээ манай зорилго юуб гэхэдэ, газарай хүрьһэндэ байһан шииг нойтые хатаангүйгөөр шадаал һаа, удаан саг соо газартань байлгахые оролдохо ёһотойбди. Агротехникын заабаринуудые зүбөөр сахяад, газарай хүрьһэндэ шииг нойто барилгые һайнаар үнгэргөө һаа, манай эндэ хура бороогүй хуурай хабарай болоошье һаа, ургамалнууд зундаа бороогой оротор һайнаар, нэгэ жэгдээр ургадаг юм.

Газарай хүрьһэндэ шииг нойто барихын тула пар болон намарай парта хабарай эртын борнойлго хэгдэдэг. Хабарай эртын борнойлгые саг болзортонь, агротехническэ заабариин ёһоор, зүбөөр хээ һаа, пар ба намарай пар дээрэ таригдаһан ороохото болон бусад культуранууд шииг нойтоор дутангүй, һайнаар ургадаг байна. Урда жэлынь парлагдаһан ба намарай пар болгогдоһон газарай хүрьһэн үбэлдөө хатуужажа, хүрэжэ, ехээр гантадаг юм. Тиигээд газарай хүрьһэндэ ороһон уһан тэрэ гантаһан, хахарһан газарһаа хабартаа уурал болон дэгдэдэг байна. Научна эмхи зургаануудай туршалга хэһэнэй ёһоор шииг нойто бариха хүдэлмэриие саг болзортонь хээгүй һаа, хүрьһэнэй айхабтар ехэ уһан хатадаг юм. Бороогүй байһан нэгэ хуурай үдэр таряанай газарай гектар бүриһөө 25-һаа 75 кубометр хүрэтэр уһан хатадаг байна. Харин эртын борнойлго хэхэдэ хүрьһэндэхи уһанай хаталга 3—5 дахин бага болодог байна бшуу.

Эртын борнойлго хэхэдэ газарай хүрьһэн дээгүүр хэдэхэн сантиметр зузаантай зөөлэхэн шорой бии болодог. Тиигээд тэрэ шорой түргөөр хатаад, газарай хүрьһэн соо саана байһан уһые һалхинһаа, агаарһаа далдалдаг байна. Иигэжэ һалхин агаарһаа далдалагдахадаа газарай хүрьһэн соо холо саана байһан уһан хатадаггүй юм. Гадна, эртын борнойлгоор хүрьһэнэй ган, нүхэнүүд үгы хэгдэдэг, тиигэжэ шииг нойтон уурал боложо дэгдэдэггүй байна.

Хабарай эртын борнойлгые саг болзортонь үнгэргэхэ гээшэ үндэр баян ургаса ургуулха хэрэгтэ айхабтар ехэ удхашанартай юм. Дан эртэ борнойлходо-борнойн шүдэнүүдтэ шабар нялдадаг. Тиимэһээ дан эртын борнойлго туһа хэхэгүй, харин хүрьһые бүри хатааха байна. Зүгөөр эртын борнойлгые оройтуулаа һаа, хүрьһэн ехээр хаташадаг байна. Хүрьһэнэй хатан татажа, һиирэд гэһэн хойно эртын борнойлгые хэхэдэ таарамжатай байдаг. Эдэ үдэрнүүдтэ түрүү колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, таряанажалай бригадын бригадирнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд эрхим болзорнуудые алдангүй, эртын борнойлгые саг соонь үнгэргэхын тула полинуудаа эрьежэ, саг үргэлжэ шалгажа үзэжэ байна. Тиигээд борнойлхоор болоhон полинуудаа түүбэрилэн борнойлжо захалаа. Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозойхид эртын борнойлгые түүбэрилэн хэжэ байна. Энэ колхоздо апрелиин 5-да 300 гаран гектарта эртын борнойлго хэгдээд байгаа. Полинуудайнгаа үргэлжэ һиирэн хатахые хүлеэжэ байһанай хэрэггүй. Хатантажа байһан газарнуудыень түүбэрилэн, эртын борнойлго хэхэ шухала. Эртэ саһаниинь хайлаад, хүрьһэниинь дээгүүрээ һиирэн хатажа байһан наруули газарай полинууд колхоз бүхэндэ бии. Иимэ участок бүхэниие түүбэрилэн борнойлхо юм. Иимэ газарта морин борной хэрэглэхэ ёһотой. Тиигээд үргэлжэ ехэ талмайнуудайнгаа хатажа захалхада тракторна борнойнуудые олоор табиха хэрэгтэй.

Поли дээрэ эртын борнойлго хэхэдээ заатагүй хоёрлохо шухала. Гансал элһэлиг хүрьһэтэй поли нэгэ дахин борнойлогдодог.

Үргэлжэ ехэ талмай дээрэ эртын борнойлго нэгэ—хоёр үдэр соо хэгдэжэ дүүрэхэ ёһотой. Харин колхозой тарилгын бүхы талмай дээрэ энэ хүдэлмэри хэдэн үдэр соо үргэлжэлжэ болодог. Пар, намарай пар болон хахалагдаһан шэнэ газарые бултыень борнойлхо хэрэгтэй.

Республикын олохон колхозууд хүдөө ажахын культурануудай баян ургаса ургуулгада сэгнэшэгүй ехэ туһа хүргэдэг агротехническэ шухала хэмжээ-ябуулга гэжэ эртын борнойлгые тоолодог, тиигээд энэ хүдэлмэридэ зохихо анхаралаа хандуулдаг байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаһан, энэ жэлдэ мүн лэ хабаадаха кандидат болоһон Түнхэнэй аймагай XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой таряанажалай нэгэдэхи бригадын бригадир Гомбо Шараев эртын борнойлго тушаа иигэжэ хөөрэнэ:

—Бидэнэр хабартаа эртын борнойлго хэхэ хүдэлмэридэ ехэ анхаралаа хандуулдагбди. Колхознай энэ хүдэлмэридэ эртээнһээ бэлэдхэдэг. Бидэнэр, таряанажалай бригадын бригадирнууд полинуудаа саг үргэлжэ эрьежэ, борнойлхоор болоһон, үгыень шалгажа байдагбди. Тиигээд наруули газарай зарим участогуудай борнойлхоор болохотой сасуу морин борнойнуудые гаргадагбди. Уданшьегүй, хэдэхэн хоног үнгэрхэлөөр үргэлжэ ехэ талмайнууд борнойлхоор боложо, тракторна борнойнууд гартагдадаг. Иигэжэ эртын борнойлгые саг болзортонь, шанар һайнтайгаар хэһэнэй, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үбэл-хабартаа һайнаар үнгэргэһэнэй ашаар бидэнэр ехэ ехэ талмайнуудай гектар бүриһөө 14—17 центнер, зарим участогуудай га бүриһөө 20 гаран центнер ороохото культурануудай ургаса хуряадаг байнабди.

Эртын борнойлго хээгүй газар түргөөр хаташадаг, гантадаг байхаһаа гадна, элдүүрилгэ хэхэдэ хүндэ байдаг юм. Юуб гэхэдэ, борнойлогдоогүй газарай хүрьһэн бамбагархан зөөлэн бэшэ, харин барисалдажа хаташаһан байдаг дээрэһээ элдүүрилгэ хэхэдэ томо томо монсогор шоройнуудынь бутарангүй үлэшэдэг юм. Тиимэ поли дээрэ таригдаһан үрэһэн нэгэ жэгдэ гүнзэгыдэ оруулагдадаггүй байна.

Энэ жэлдэ республикын олонхи аймагуудта саһан хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ байгаа. Апрелиин 6-да ороһон ехэ саһан таряанай болон сабшалангай газарай хүрьһэндэ ехэ шииг үгэхэ байна. Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй мүнөө үеын шухала зорилгонуудай нэгэн юуб гэхэдэ, энэ ороһон саһанай һүүлдэ хүрьһэнэй һиирэжэ захаламсаар нэгэшье үдэр үнгэргэнгүй, эртын борнойлгые хэхэ хэрэгтэй. МТС болон колхозуудай баян техникэ, мори унаа эдэ үдэрнүүдтэ булта поли дээрэ гаргагдаха ёһотой.

Кукуруза тариха газарта шииг нойто бариха хүдэлмэри илангаяа һайнаар хэгдэхэ ёһотой.

* * *

Пар болон намарай пар дээрэ, үнгэрэгшэ жэлдэ хахалагдаһан шэнэ ба боро газар дээрэ эртын борнойлго хэхэтэеэ хамта, намарай хара таряанда нэмэлтэ тэжээл оруулха, борнойлхо хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ намартаа таригдаһан хара таряанай полиин хүрьһэн үбэлдөө хатуужаа. Мүнөө борнойлго хэжэ, хүрьһыень зөөлэрүүлхэдэ ургамалда хэрэгтэй нэмэлтэ тэжээлнүүд газарай хүрьһэндэ шэнгэхэ, хүрьһэнтэй холисолдохо байна. Мүн намарай хара таряанай полидо эртын борнойлго хэхэдэ хүрьһэн хатасагүй байдаг. Иигэжэ хара таряанай таригдаһан поли дээрэ нэмэлтэ тэжээл оруулан, эртын борнойлго хэхэдэ ургасань нилээд дээшэлдэг байна.

Энэ жэлдэ республикын колхозуудай таряанай ехэхэн талмай солоомын узуурта тарилга хэгдэ Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ хуряаһанай һүүлээр олонхи үүд намарай пар хахалха холо дүүргээгүй үлэшоо. Тиин намарай пар хахалагдаагүй солоомын узуурые һайнаар элдүү хэ гээшэ үндэр баян ургаса ургуулха хэрэгтэ ехэ удхашанартай. Мүнөө жэлдэ тарилга хэхэ солоомын узуурта тан дээрэнь хабарай эртын лу хэхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэридэ тракторна бригаданuудта бии дисковэ бүхы лущильнигууд гаргадаха ёһотой. Солоомын узуур щени хэхэдээ газарай хүсэд һай гэдэхые хүлеэлтэгүй. Па даагүй газар дээрэ иигэжэ лу хэхэдэ тарилгын урда тээхи рилгэ хүнгэн боложо үгэдэг һаа гадна, шииг нойтон бари юм.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй ригжоһон манай республикын ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд жэлдэ ороохо таряанай болон культурануудай баян ургаса гуулхын түлөө мүнөөнһөө ша тэмсэжэ байна. Манай колхоз болон механизаторнууд 1960 он тэр орон доторoo 10 миллиард таряа жэл соо хуряадаг болохо һэн бүгэдэарадай зорилгые ам татайгаар дүүргэлсэхын түлөө үдэрнүүдтэ хүсэ шадалаа гам ажаллажа байна.

Газарай хүрьһэндэ шииг саг болзортонь, һайнаар бари шэмнай баян ургасын тэмсэлэй түрүүшын ээлжээнэй хала хүдэлмэри мүн. Энээнии хозник, механизатор бүхэн ёһотой.

В. ДЕРЮГИНА,

ЭДИР БЭШЭГШЭДЭЙ ЭХИН МҮРНҮҮД

☆ ☆

Ц. ДОРЖИЕВ,

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн

Комсомольско путёвко

Зүрхэнэй зоригоор, партиин
уряагаар,
Зориё, нүхэд, арюухан замдаа.
Омог золтой, залуу наһандаа
Ошоё, ажаллахаяа холын
фермэдэ.

Колхозой бүлэдэ шэнэ хүн
нэмэхэнь,—
Комсомольско путёвко гартам
байнал.
Хэды ехэ жаргал гээшэб даа,
Хуби заяамни урагшам
далланал.

Элдин хонгор хүдөө нютагта
Эгээ хэзээшье байжа үзөөгүйб.
Малаар бүрхөөгдэһэн уужам
талада
Мүнгэн шүүдэртэ үглөөе
угтаагүйб.

Амархаяа тэндэ ошохом бэшэл,
Ажал, хүндэтэ ажал хүлеэнэл.
Залуу наһанайм хүсэ шадал
Зууншье жэлдэ бү буурагша
һай!

Бэрхэшээлһээ айжа сухариха гүб!
...Үгы!
«Булад яагаад хатуужааб?»—
Павел Корчагинай дүлэтэ образые
Партада һуужа эхилхэһээ
һайшаагааб.

Зүрхэнэй зоригоор, партиин
уряагаар
Зориё, нүхэд, арюухан замдаа.
Омог золтой, залуу наһандаа
Ошоё, ажаллахаяа холын фермэдэ.

Б. ХАЛЗАНОВ,

Сэлэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиин һурагша

Жаргаланта

Урадхалынь түргэн, ульгам
мориндол заадана,—
Убукун мүрэнэй эрьеэрынь зубшан
гэшхэлнэм.
Уһанайнь долгин үдэшын наранда
наадана,
Уужам Жаргалантаяа шэртэн
зүрхөө хүдэлгэнэм.

Тэрэ саашаа хүсэтэ ГЭС-һээ
эршэеэ
Нэмэһэн үндэр столбнууд холо руу
жэрынэл.
Үе болоод ургы сэсэгээ хэдэрһэн,
Нэлэнхы дайдаарни гэнтэ дуулана
жэргэмэл.

Энхэ дуулим намаа сэсэгтэ
талаарни,
Эмниг заахан тобир унагад
тангарнал.
Гэнтэ байтараа үе үе аалидаһан,
Малша басаганай урихан аялга
зэдэлнэл!

Хадын хаяаһаа аршаанта горход
шааяжа,
Хангал һайхан ногоон тала рууш
мушхарнал.
Хойгуур тэрэ жэрыһэн модод
найгажа,
Хүсэтэ дуугаар шамаяа магтанал!

Б. ЖАЛСАНОВ.

Үнэнхэн дурыем нюдэндэм уншыш

Хажуудаш зэргэлээд,
һуунаб дуугайхан...
Хулгай нюдөөр шарайшалнаб
һэмээхэн.
Нюдэнэйш хараса
мээхэйш һаа, мэхэтэй,
Намайе адаглангяар
сэхэ шэртээ.
Харин минии нюдэд
далдираад,
Хажуу тээшээ
тэсэнгүй харашоол.
Хасар,
шэхэмни халуу бусалаад,
Хабшуу,
уйтан шэнги сээжэм болошоол.

Эгээ юундэ
иигээ хаб гэжэ
Эжэл гансамни
тухайлна гүш?
Али үни таажархёод,
зорёолхожо,
Амарагни,
миһэлзэн,
гасаалан һууна гүш?
Үеынгөө нэгые
тиигэжэ бү тамалыш,
Үнэнхэн дурыем
нюдэндэм уншыш!
Жэгүүртэ шубууд
дээгүүрнай жэргэнэл,
Жаргал тухаймнай
дуугаа дэлгэнэл!

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэдэ шэнэ гараһан, һониорхолтой номууд үдэр бүхэндэ орожол байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: библиотекын хүдэлмэрилэгшэд шэнэ ерэһэн номуудые бүридхэн абажа байна.

Ф. Максимовай фото.

Д. ЖАПХАНДАЕВ

Хонишон

Хара үүлэд орьёлон задараад,
Хада уулын үнсэг дайрана.
Харанхы һүниин тэнгээр уйлаад,
Харалган бороо адхан хайлана.

Үһөөтэ үдэшөөр, эртэ үүрээршье
Үлэнхэ шоно зольборон гүйдэг...
«Үшөөл гай тодхор олон»—гэжэ,
Үнэн сэдьхэлһээ малшад хэлэдэг.

Алад саанаһаа хүнхинэн
сууряатаад,
Аадар һүниндөө нэмхын шааяна.

Ута могойлиг сахилгаан туяатаад,
Уһа шалааг толорон сайрана.

Хонишон Цыбенэй хорёо дүүрэн
Хонид борооһоо шиирган хургана.
Хотошо нохойнь гэнтэ абяархан,
Хотоёо тойроод, хусан ярьяна.

Малша Цыбен улам һэргэлэнээр
Манаан харуулаа эрхим сахина.
Үргэн Оронойм часовой мэтээр
Үдэр һүнигүй малаа һахина.

Агын округ.

Ким ИЛЬИН.

Оса

Хуһата Нюрган [1]) Байгалай эгсэ
эрьеһээ
Хүжэ тайгын баруулһан нэгэ
һалаа.
Үльгэрэй баатарнууд мордодог
һэн эндэһээ
Үгытэй зондо «жаргалай түлхюур»
асархаяа.
Хуһата Нюрганһаа булагай уһан
булгилаад,
Хүйтэн халуундашье тогтонгүй
урдана.

Уруудаха бүреэ элбэг ехээр
билтараад,
Үер түргэнөөр Ангара мүрэндэ
шудхана.
Эхэ оронойнгоо карта дээрэ
бэдэрээд,

Энээхэн горхоной нэрые олохогүйт.
Баяртай эрьенүүдһээнь шэнэ
дуунууд зэдэлээд,
Бүхы оронойнгоо жаргалай
хүгжэмтэй нэгэдэнэ.

[1]) Хуһата Нюрган—тайгын нэрэ.

Усть-Ордын округ.

Даши ДАМБАЕВ,

Республиканска бурят дунда һургуулиин һурагша

Үхибүүдэй барилдаан

«Барилдаан болохонь! Барилдаан!»
Баран үхибүүд гүйлдэшэбэ.
Шаг шууяа табилдаад,
Шаглайн тээшэ шэглэшэбэ.
Абяа гэнтэ дууулаһан
Аляа Балдан харайшоо:
Хүгшэн эжынь бахардан,
«Хүбүүн, байгыш!»—гэжэрхёо.
Ерэн гэхэдэнь хүбүүнэйнь
Ехээр үхибүүд хүхишэбэ.
«Балдан, Балдан, түргэлыш!
Базартай гарыш!» — гэлдэшэбэ.
Маша ехээр баясажа,
Манай Балдан дабшаба.
Баахар-баахар алхалжа,
Баранай урда гараба.
Хотойжо бүгдын эдэмнай
Хоёр тээшээ таһарлай.
Альгаа шуумай ташалсан,
Альбан мэхэеэ туршалай.
Бүхы хүсэеэ эршэлһээр
Балдан ашахаа забдажа,
Габшагай солбон бэеынгээ
Гайтай эрдэм харуулхаар,
Халдажа ороһон нүхэрэйнгөө
Халуухан сээжыень тэбэрижэ,
Мундуу гэгшээр уухилан,
Мушхас гүүлээд унагааба.
Нүхэдынь юрьсбэ һайшаажа!
Нюдөө Балдан эмнилэй.
Томоотой маяг гаргажа.
Ташаагаа тулан шэртэлэй.
«Хэн намтай үзэхэб!»—гээд,
Хамсы шамбай шуугаадхёо.
«Бултыстнай хаяхаб!»—гээд,
Бэеэ түргэн зэһээдхёо.
«Байз!»—гэжэ гэб-гэнтэ
Бадмын Дабаа хашхарба.
Ульгам хабаяа эршэдхээд,
Урдаһаань шуумайн харайба.
Дорюун хүдэр гарайнгаа
Дошхон буһалгаа элсүүлэн,
Бардам омог Балданаа
Бахим шангаар бажуугаа.
Дэншээ эмниг хаһандаа
Дэгээ гоходонь абтажа,
Амаа ангайн байтараа,
Аляа Балдан тарайшоо!
«Барилдаан эхилээ! Барилдаан!»—
Баран үхибүүд гүйлдэшэбэ.
Шаг шууяа табилдаад,
Шаглайн тээшэ шэглэшэбэ.

Б. НАМДЫКОВ,

Бичурын аймагай Шэбэртын дунда һургуулиин һурагша

„Нэгэн" ба „Хоёрой" хөөрэлдөөн

Нэгэтэ үглөөгүүр һургуулиин
үүдэндэ
«Нэгэнтээ» «Хоёр» аалихан
ярилдаба.
—Шагналши, худа,—гээд
«Нэгэндэ»
Шодогорхон һүүлтэнь сэдьхэлһээ
хандаба—
Хойноһоонь дахаха залхуушаг
һурагшады
Хаанаһаа олохобибди, хэлыш
намдаа.
Һаянай дууланам, нэтэрһэн
бидэнэры
Һалгаха гэлсэнэ хүүгэд
барандаа.
—Бү айл даа, худагы,—гээд
«Нэгэн»

Бардам янзаар хэлэбэ түргэн.—
«Ходолхо» манай гэлсэбэшье
үгөөрөө
Хооһоор найдуулаашад үшөөл бии,
үнэхөөрөө.
—Эрхэ бэшэ... гээд, тээсгэн
яагааб,
Эрдэниин хэлэхэдэ бишье
айгааб.
Теэд мүнөө санатайл ябахыень
харагшаб,
Таатай нүхэрнай болонхойл гэжэ
һанагшаб.
Тооһондо дарагдашоод,
номуудынь таһархаяа
Таг дээрээ хэбтэнэл—ха, ха, ха-а.
Тэрээнэй дневник руу түргэн
шургаяы
Тиибэл жаргахабди—хи-хи хи-и...

Ц. ХАМАЕВ.

Үдэшэлэн

Тоншье зохид лэ ажалай һүүлээр
үдэшэлэн
Түргэн голойнгоо эрье зубшан
ябахадам,
Һэрюухэн һэбшээн сээжэ,
нюурыемни эльбэн,
Һонор бодол, баяр асарна
зүрхэндэм.
Шэхэнэймни үзүүртэ торсолдоһон
юумэн барандаа
Шэнэ дуунай аялга һануулна
дандаа.
Аглаг тэнгэридэ аянай һара
бэлшэнэ,
Аяар дээрэһээ алтан мүшэхэнүүд
эмнинэ.

Зулгы хонгор зунай үдэшын
сүлөөдэ
Зуһалан тээһээ моринной турьяхань
дуулдана.
Үргэн нютагайм уужам тала
хүдөөдэ
Үндэр тариан, убһэ ногоон
надхана.
Уулзаха болзорни ябаһаар
байтарни дүтэлшоо,
Уншалгын байшан руу шэглэнэб
эндэһээ сэхээр.
Сэдьхэл зүрхыем согтой басаган
татажархёо,
Сээжэ дүүрэнээр амилан, яаранаб
ехээр.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН ШҮЛЭГҮҮД

1. ЗҮРХЭ ХҮДЭЛГЭНЭ

Уншагшадта нэгэ иимэ шүлэгхэниие дуулгаханабди, тэрэнэй нэрэнь «Хэрмэшэ» гэжэ юм.

Хэрмэшэ эдеэлжэ садаад,
Хамы эды хусаба.
Ой модон суурятатаад,
Урдаһаань хусаһандал болобо.
Хэрмэшын сухал хүрэжэ,
Нюрганайнь үһэн үрзыбэ.
Хүри шангаар хусаба.
Хүри шангаар суурятаба.
Бүхэли һүни хусаба.

Иигээд лэ дүүрээ юм. Энэ ямар гэһэн зохёол бэ! Үхибүүд энээниие уншаад ехэл хүхихэ, дахин-дахин уншаха, уншаад байһандань маргаашагүй. Хэн энээниие бэшээб? Чимит Цыдендамбаев гү, Шираб Нимбуев гү? Али Цыден-жап Жимбиев гү? Үгы, Сосново-Озёрско дунда һургуулиин 8-дахи классай һурагша Зат Дашипылон. Иимэ шүлэг доро өөрын хүсэһэн ямаршье поэт гараа табижа арсахагүй. Энэ нүхэр үшөөшье хэдэн шүлэгүүдые бэшэнхэй, Жэшээнь, нэгэ шүлэг соогоо Балта хүбүүн тухай автор бэшэнэ. Балта абынгаа гутал үмдөөд тушаалдажа унана, гутална һуга һүрэшэнэ.

Балта хүбүүн хүл нюсэтэн
Хашардуу түргэн бодожо,
Бархиржа эхилбэ.
Барда нохойнь гайхаба,—

гэжэ автор шүлэгөө дүүргэнэ. Зүгөөр энэ һайн ябатараа эдир зохёолшо баһа ургахаяа һанана. Тиин «Гэлиин бэ», «Ерээдүйн машинист», «Һайн хоёр» гэһэн шүлэгүүдтээ юрэнхы бодолнуудые холбуулжа ороно. Түрүүн дурадхагдаһан хоёр шүлэгүүдтэ орходоо һурагагүй доро, миил иинэ-тиинээд лэ дүүргэжэрхиһэн шүлэгүүд. Энэ һүүлшынгээ шүлэгтэ тэрэ хараа Маяковскиие дабтана. Түрүүшын шүлэгүүдынь зохидхонууд, аба абаһаар лэ зүрхэ хүдэлгэнэ. Хаа-ла «һамнаар» мүрнүүд дайралдаашье һаа, һайн шүлэгүүд. Автор үлүү юумэ хэлэнэгүй. Жэшээнь, «Хэрмэшэ» гэжэ шүлэгэй хоёр мүрнүүдтэ оруулагдаһан олон үгэнүүдээр хэлэхэ аюул авторай урда байгаа. Зүгөөр тэрэ миил

Хүри шангаар суурятаба.
Бүхэли һүни хусаба, —

гээд лэ дүүргэжэрхихэдээ, хэлэхэеэ һанаһан юумэеэ тобшохоноор аад, уран гоёор хэлэжэ шадана. Зарим авторнууд шүлэгые гармошко гэжэ тоолодог гээшэ гү гэжэ хаа-яа һанахаар ушар дайралдадаг: дуратай тээшэнь һунаажархидаг, абтаһан темэ бүхэн заал һаа өөрыгөө хэмтэй байдагынь эли.

Шэнжэлэгдэжэ байһан шүлэгүүд соо яһала таарахатай зохёолнууд бии. Ехэнхидээл Эхэ орон тухайгаа, алдарта парти тухайгаа, арад олонойнгоо габьяата ажал тухай тэдэнэр бэшэнэ. Цакирһаа нүхэр А. Жимбиев иигэжэ дуугаа татана:

«Партидаа бидэнэр дуратайбди.
Партияа ехээр магтанхайбди.
Партидаа бидэнэр найдаанхайбди.
Партияа тойрон жагсаанхайбди.

Мүнөө үедэ боложо байгаа событинууд тухай баһал хурса мэргээр бэшэгдэһэн зохёолнууд олон. Закаменһаа С. Мархаев «Комсомольско путевко» гэжэ шүлэг эльгээгээ.

Шэнэ газар эдлэжэ,
Шэниисэ тарияа ургуулхаяа
Адуу мал үдхэжэ,
Ашаг шэмыень дээшэлүүлхэеэ
Залуу эдир комсомолецууд
Замда мордон гарабал, —

гэжэ автор бэшэнэ. Энхэ һайхан жаргалнай, элдин арюун байдалнай ажалша хүнэй сэдьхэлые баясуулангүй яахаб? Тэсэд энэ амгалан гуламтыемнай һандаргаха, хүнэй үринэрые хюдаха һанаатай хоёр хүлтэй арьяатад—американска империалистнууд хэрхирэлдэнэд. Теэд бидэниие яажашье айлгахагүй.

Дайлажа түрүүн ошохогүйб
Далайн саадахи Америкэдэ.
Хараад миил байхагүйб
Харатан дайсанай ерээ хада, —

гэжэ А. Данзанов советскэ хүнүүдэй үмэнэһөө хэлэнэ. Манай арад хэдыдэшье дайсадта диилдээгүй, ямаршье тулалдаанда илаад лэ байдаг. Юундэб гэхэдэ, бидэнэр Эхэ орондоо дуратайбди, Эхэ оронoo хэндэшье доромжолуулхагүйбди. Э. Кузьмин (Курумкан) «Эхэ оромни» гэһэн шүлэгтөө.

Дуулыш намайе, Эхэ һайхан оромни!
Дорюун баатар түүхэтэ үргэн замые
Дабажа гараһан ажалша минии арадни
Дайндашье, ажалдашье бэхижэн
батажаал, —

гэжэ омогорхоно. Зүгөөр бүхы ерэһэн шүлэгүүд һайн бэшэ. Олохон лэ шүлэгүүд ураһайханайнгаа талаар һула.

2. «КОЛХОЗДОХИ ҮБЭЛ»

Хэжэнгэһээ Ш. Бадмаев иимэ нэрэтэй шүлэг эльгээгээ. Юрэнхы дээрээ яһала һайн шүлэг.

Мүшэр залуу хушые
Мүнгэн сэнгээр гоёогоод,
Мүрэнэй гоё шарайе
Мүльһэн ласаар хабхаглаад,
Хэжэнгэ голой хүндыһөө
Хүйтэн жабар һэбэлнэ.
Машинын шоссе зурыжа,
Модото тайгада хүргэнэ.
Электростанциин оршондо
Элихэнээр абяан дүнгинэнэ.
Бүхэли үдэр тэндэһээ
Пилорамын энеэдэн ташаганана.

Энэ шүлэг юугээрээ һайн бэ гэхэдэ, бидэ уншаад, колхозой үбэлые тухайлнабди. Үбэл тухай автор яһала ойлгосотойгоор өөрынхеэрээ хэлэнэ. Ураһайханаар хэлэһэн мүрнүүд олон. Жэшээлхэдэ, «мүрэнэй гоё шарайе мүльһэн ласаар хабхаглаад» гээшэ һайн образ. Рифмэ тухай эндэ хэлэхэ хэрэгтэй. Хараад үзэхэдэ, энэ шүлэг соо глаголые рифмэнүүд ушарна. Тэрэшье зүб. Юуб гэхэдэ, эндэ ехэнхидээ хүдэлжэ ябаһан юумэнүүд харуулагдана. Харин глагол хадаа үйлэ тэмдэглэдэг дээрэһээ тэрээгээр ябажа ябаһан юумэ харуулхада таарадат гэжэ һанамаар. Жэшээнь, байра дээрээ байһан юумые хүдэлжэ ябаһан юумэ тэмдэглэдэг глаголоор тодорхойлбол зохистой бэшэ. Юумэнэй шанар тодорхойлһон жэшээ Ш. Бадмаев һайнаар харуулна.

Электростанциин оршондо
Элихэнээр абяан дүнгинэнэ.
Бүхэли үдэр тэндэһээ
Пилорамын энеэдэн ташагананa.

«Дүнгинэнэ», «ташаганана» гэһэн хоёр глагол тон лэ байрадаа байна. «Дүнгинэнэ» гэхэдэнь бидэнэй шэхэндэ нээрээшье юумэн «дүн-дүн» гэһэндэл үзэгдэнэ. Баһал «ташаганана» гэһэн глагол хадаа хүдэлжэ байһан пилорамые сэб сэхэ тодорхойлно. Иимэ үзэгдэлөөр дүүргэхэдэ яһала һайн шүлэг болоно. Зүгөөр Ш. Бадмаев иигээд тогтоногүй, саашаал хадуурна, тиигэһэнииинь лэ авторай дутагдал болоно. Һүүлэй һүүлдэ ошоод,

Эзэрхэг дошхон байгаалиие
Эрхэ мэдэлдээ оруулаа лэ! —

гэжэ бэшэхэдээ автор гол удхынь хэлэбэб гэжэ һанажа болоо. Харин хэлэхэеэ һанаһан удхаяа шүлэгэйнгөө түрүүшын хахадта хэлээб гэжэ автор ойлгоногүй. Гол удхые заал һаа нэрлэһэнэй хэрэггүй, тэрэниие нэгэ юумэнһээ дулдыдуулан гаргажа һураха хэрэгтэй.

Бадмаевай шүлэгтэ юундэ нитэрээ тогтобобибди гэхэдэ, энэ хадаа байгаали тухай бэшэдэг хүнүүдэй зохёолнуудай һайн мууе тон элеэр харуулна.

Б. Цыдыпов (Бичура), В. Гомбоев (Курумкан) Ц. Доржиев (Хэжэнгэ), Ч. Батомункуев (Хэжэнгэ), Д. Цыренов (М.-Шэбэр), Д. Эрдынеев (М.-Шэбэр), Ф. Цыден-Жапов (Закамен) ба бусад байгаали тухай бэшэхэдээ ехэнхидээ юрэнхы үгэнүүдээр бэшээд үнгэршэнэ. Зариман бүхы юумэ худхажархина. Жэшээлхэдэ, Д. Эрдынеевэй «Хабар» гэжэ шүлэг соо саһан хайлана, ногоон ургана, ургы бултайна, хүүгэдүүд сэсэг түүнэ, урдаһаа шубууд ерэнэ, ерэмсээрээ «холын нуурта тогтоно» — эдэ бүгэдэ хуу нэгэ доро болоно. Юун тухай бэшэжэ байһанаа, хэрбээ хүн тухай бэшээ гээшэ һаа хэдытэй хүн тухай бэшэжэ байһанаа бултынь мэдэжэ байха шухала. Үгы һаа Б. Раднаевагай (Улан-Удэ) «Дүү хүбүүнэй бэшэг» гэжэ шүлэг соо болоһон юумэн шэнги ушар тохёолдошохо. Заахан үхибүүн гэртэхиндээ туһалдаг болооб гэжэ эгэшэдээ бэшэнэ. Энэнь яһала һайн гээшэ. Зүгөөр иимэ жаа хүнөөр автор иигэжэ хэлүүлхэдэнь зохиногүй:

Эгэшэ шамдаа зорюуталан(?)
Эльгэнэб бэшэг соогоо(?)
Эхилэн эжыдээ туһалдагаа
Эрхэ бэшэ һанахаш зосоогоо.

Л. Мункуев «Үбэлэй үдэр» гэжэ шүлэгөө иигээд эхилнэ:

Үлэн шонодол улилдана
Үбэлэй галзуу шуурган.
Үүдэ сонхооромни(?) дуугаралдана
Үнгэрүү баатайгаар наярган.

Энээниие уншахадаа «то, как зверь, она завоет, то заплачет, как дитя» гэхэ мэтэ Пушкинай мүрнүүд заатагүй толгойдо ороно. Тиигээд саашань юун йшье болоһониинь мэдэхэ аргагүй. Гэнтэ эжы тухайн мүрнүүд бии болоно, гэнтэ хаанаһаашьеб гүргалдай баһа бии болоод орхино.

3. ИНАГ ДУРАНАЙ ЛИРИКЭ

Залуу бэшэгшэд энэ темэдэ яһала бэшэнэ. Зүгөөр нэгэн гэхэдээ ямаршье удха гарганагүй, үгы гэбэл юугээршье элирүүлэгдээгүй хооһон тобшолол хэлэнэ. Закаменһаа нүхэр Доржиев иигэжэ бэшэнэ:

Һүнишье, үдэршье мартагдангүй
Һанаандам орёнош, инагни.
Һургуулидашье, ажалдашье илгадгүй,
Һуралсалым зоригжуулнаш, инагни.

Энэ—юрэнхы үгэнүүд, уншагшадые үшөө үнэншүүлнэгүй. Инаг дурлал гээшэ хүниие үргэдэг, зоригжуулдаг гэжэ авторай хэлэхэеэ һанаһаниинь тон зүб. Харин тэрэнээ сэхэ хэлэнэ бэшүү, ураһайханай арганyудаар харуулһан юумэн үгы. Нүхэр Хамаев (Кяхта), «Дурлаһан хүбүүн» гэһэн шүлэг соогоо бүхы юумэ баһа худхажархина. Үүлэнэй урагшаа нүүхэнь харагдажа байһан саг аад, гэнтэ «харанхы һүни» гэжэ үгэнүүд дайралдашаха юм. Теэд тэрэшье тэрэ, харин хэлэгдэһэн шүлэг миил «дуулим һүни дурлааб шамдаа» гээд лэ дүүрэшэнэ. Яажа дурлааб, дурлаад байхада ямар мэдэрэл түрэдэг бэ гэхэ мэтээр ураһайханаар харуулбал шүлэг болохо байгаа. Тиибэ ябашье, тэрэ шүлэг соо урихан мүрнүүд мэнэ-мэнэ дайралдана. Жэшээлхэдэ:

Зүрхэмни сээжэдээ зоригоор сохилнол
Заал һаа ойронь ошо гэһэншүү.
Нюдэмни намаяа һониноор мэхэлнэл,
Нээрээ хажуудам ерээд байһаншуу...

Нүхэр Б. Н. Рыгзенова (Яруунa) «Бүдүүрхэнгүйгөөр ерэһэй даа...» гэжэ шүлэг эльгээбэ. Һайнаар бэшэжэ шадахашье һаа, үгын удхые бодожо үзэнэгүй гээшэ ха гэжэ энэ автор тухай һанамаар.

Нүхэр Дымчиков «Нүхэртөө» гэһэн шүлэг соогоо уринаар иигэжэ бэшэнэ:

Арюухан зүрхэндөө
найдалаа хадагалан бүхөөр
Ажалла, һура
арадайнгаа түлөө сэхээр:
Эдир залуу
шамайем баясуулан ехээр
Инаг дуран
хододоо бэлэн лэ золгохоор.

Зүгөөр эдэ мүрнүүдэй урдахи бадагуул элеэндээ хүрэнэгүй. Хаанаһааб даа гэнтэ одон бии болоод орхино.

Инаг дуран тухай бэшэхэдээ миил дурлааб гэжэ дуулгаха бэшэ, харин инаг дуранай хүсэ шадал, тэрэнэй хүниие зоригжуулдаг тухай ураһайханаар харуулха шухала.

4. НЭГЭ ХЭДЫ ТЭМДЭГЛЭЛ

Ехэнхидээ редакцида ерэһэн шүлэгүүд юрэнхы үгэнүүдээр лэ бэшэгдэһэн байна. Заримдаа миил толгой холбуулаа һаа холбуулаад, наашань эльгээжэрхидэг ушарнууд дайралдадаг. Советскэ мэдээжэ поэт И. Исаковский «Поэтическэ мэргэжэл тухай» гэһэн ном соогоо иигэжэ бэшэнэ. «Эхилэн бэшэгшэдэй олонхинь лэ яажашье һаань заал һаа поэдүүд болохоёо шиидээд, түрэлхиин бэлиггүй байһанһаа хии хүдэлхэ ябадалнууд ушардаг лэ байна... Поэт болохо гэжэ өөрынгөө һанаһан хүсэлые тэдэнэр ехэнхидээл оюун бэлиг гээшэ гэжэ тоолодог.

Поэзидэ хуу бэлэхэн шэнгээр тэдээндэ үзэгдэдэг: нэгэ хэды мүр рифмэлээд лэ, жэрытэр табижархихада зохёол дүүрээ гэжэ һананад. Поэзиин талаар ажаллахын тула бэеэ бэлдэхэ бодол олонхидой толгойдо оройдоо ородоггүй». Зарим шүлэгүүдые хаража һууxадаа эдэ үгэнүүд эзэлүүдгүй һанаанда ородог. Ехэнхи нүхэд шүлэгтэ хайнга хэрэгээр хандана. Үнгэрхэдөө бүгэдэндэ эли юумые халта-мулта хубилгаад, «газетын хуудаһанда толилхыетнай гуйнам» гээд ябуулжархина. Нүхэр Б. Бирбаев (Түнхэн) «Трактористнуудай дуун» гэжэ зохёол эльгээгээ. Тэрээн соонь иимэ мүрнүүд бии:

Трактор машинын аялга
Талын поли долгилуулнал.
Танилхан гансым аялга
Ганса зүрхым татуулна.

Арадта мэдээжэ иимэ дууе автор ехээршье ондоо болгонгүй эльгээгээ ха юм. Үшөө «Тарилгын дуун» гээшэ соогоо баһал эли болоһон дуу буулгана.

Халуун наран гаража,
Хабарайнгаа таряа тария.
Хамтынгаа ажалда барандаа
Хаба шадалаа харуулая.

Поэзи хадаа тон ехэ, харюусалгатай хэрэг мүн. Хэрбээ поэзидэ ажаллаха гэжэ шиидээ һаа, «хүлһэ адхаруулхаһаа» айхагүй һэтотой.

Ц. БАДМАЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Албаниһаа бусаба

ТИРАНА, апрелиин 6. (ТАСС). СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо ба РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. П. Тарасов (делегациин хүтэлбэрилэгшэ), СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд Т. И. Архипова, М. М. Алиев гэгшэдһээ бүридэһэн СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Советскэ Союзда бусахаяа мүнөөдэр Тиранаһаа гараа. Албаниин Арадай Республикын Арадай суглаанай хоёрдохи сессиин хүдэлмэридэ делегаци хабаадалсаһан байна.

Албанска ажалай партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Энвер Ходжа, Арадай суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ Хаджи Леши, Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Мехмет Шеху, Албанска ажалай партиин ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүд Хюсни Капо, Гого Нуши, Бекир Балуку, Лири Белишова, Арадай суглаанай түрүүлэгшын орлогшо Пило Перистери, гадаадын хэрэгүүдэй министр Бехар Штюла, Арадай суглаанай Президиумэй секретарь Сами Бахоллы, Арадай суглаанай Президиумэй гэшүүд, правительствын гэшүүд, Арадай суглаанай депутадууд, Албаниин Арадай Республикаһаа СССР-тэ байдаг посол Михаль Прифти, олон ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд аэродром дээрэһээ делегациие үдэшөө.

СССР-һээ Албанида байдаг посол К. Д. Левычкин, Тиранада байдаг посольствонууд болон миссинүүдые толгойлогшонор делегациие үдэшэлсээ.

Германска Демократическа Республикын амгалан байгуулалтын амжалта

БЕРЛИН, апрелиин 5. (ТАСС). Арадай ажахын нэгэдэхи табанжэлэй түсэбые бэелүүлгэдэ Германска Демократическа Республикын ажалшад горьтой амжалта туйлаа.

Табанжэлэй түсэбые бэелүүлгын эхилһэнһээ хойшо промышленна томо предприятинууд — Франкфурт-на-Одере шадар И. В. Сталинай нэрэмжэтэ металлургическа комбинат, Лаухаммертэ Матиас Ракошиин нэрэмжэтэ коксохимическэ завод, Кальбе городто «Вест» гэжэ металлургическа комбинат, тэрэшэлэн олон тоото руднигууд, судна бүтээлгын верфьнүүд, хүндэ машина бүтээлгын предприятинууд, хэдэ хэдэн томо электростанцинууд баригдаһан байна.

Промышленна предприятинуудай баригдахатай хамта республика дотор байрын гэр барилга ехээр хэгдэһэн байна. И. В. Сталинай нэрэмжэтэ металлургическа комбинат шадар Сталинштат гэжэ шэнэ город байгуулагдаа. Берлиндэ, Дрездендэ Лейпцигтэ, Магдебургда, Карл Маркс-Штадта, Ростовто, Дессауда болон бусад городуудта һэргээн бодхоолгын хүдэлмэри үргэнөөр хэгдэһэн, байрын олон шэнэ гэрнүүд баригдаһан байна. ГДР-эй ажалшад хамта дээрээ 9,1 миллион квадратна метр талмайтай шэнэ гэр байра энэ жэлэй эсэс хүрэтэр абаха юм.

Берлиндэхи гүрэнэй оперын хуушан байшангые һэргээн бодхоолго дүүргэгдэхэеэ байна. «Фольксбюне» гэжэ театр шэнэлэн һэльбээ. Театрнууд болон музейнүүдые һэльбэн бодхоохо, культурна шэнэ эмхи зургаануудай байшангуудые бариха хүдэлмэри республикын олохон городуудта хэгдэнэ. Тусхайлбал, Дрездэндэхи «Цвингер» гэжэ музейе һэльбэхын тулада ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Дрезденскэ бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болоһон зурагуудай галлерей энэ музейн хубинь болодог юм.

Һургуулинуудые, стадионуудые, Культурын байшангуудые, поликлиникэнүүдые, амаралтын байшангуудые, санаторинуудые, хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилгада тусгаар анхарал хандуулагдана.

Германска Демократическа Республикын хүдөөгэй районуудта байрын, ажахын ба культурна барилганууд үргэнөөр хэгдэнэ. Энэ хадаа немецкэ арадай түүхэдэ үзэгдэһэн түрүүшын ушарал мүн болоно. Мүнөө үедэ республикын тосхонуудтахи машинно-тракторна станцинуудай дэргэдэ 215 Культурын байшан, һуурин газарнуудай дэргэдэ 400 гаран клуб хүдэлмэрилнэ.

Албаниин арадай сүүдүүдтэ һунгалтын дүнгүүд

Албаниин арадай сүүдүүдтэ һунгалтын даб дээрэхи дүнгүүд

ТИРАНА, апрелиин 6. (ТАСС). Албанида арадай судьянуудай ба арадай заседательнуудай һунгалта апрелиин 3-да болоо. Тус һунгалтын даб дээрэхи дүнгүүдые газетэнүүд толилһон байна. Һунгагшадай 99,85 процентнь һунгалтада хабаадаа. Һунгалтада хабаадаһан һунгагшадай 99,87 процентнь демократическа фронтын кандидадай түлөө голосуудаа үгэһэн байна.

Хитадай коммунистическэ партиин гэшүүдэй тоо олон болоно

ПЕКИН, апрелиин 6. (ТАСС). Хитад арадай илалтые зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ—Хитадай коммунистическэ партиин гэшүүдэй тоо олон болоно. Ороной эрхим хүнүүд—хүдэлмэришэд, таряашад, ажалша интеллигенциин түлөөлэгшэд коммунистическэ партида ороно.

Деревниин партийна организацинуудай гэшүүдэй олон боложо байһан тухай хитадай газетэнүүд мэдээсэнэ. «Шэньсижибао» газетэ иигэжэ бэшэнэ. Шэньси провинцида һүүлэй хоёр жэлэй турша соо хүдөөгэй 1.648 партийна организаци шэнээр байгуулагдаа.

Хунань провинцида 1954 оной октябрьһаа 1955 оной февраль хүрэтэр Хитадай коммунистическэ партида 48 мянга гаран хүн гэшүүн боложо ороо. Мүнөө үедэ тус провинциин хүдөөгэй коммунистнуудай тоо 120 мянган хүн болонхой.

«Синьхуናньжибао» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, национальна үсөөнхидэй районуудта хүдөөгэй 2 мянга гаран парторганизаци һүүлэй хахад жэлэй турша соо байгуулагдаа. Хунань провинциин баруун талын хубида Мяо национальностиин ажабайдаг автономно райондо үнгэрэгшэ үбэлэй турша соо КПК-гэй зэргэдэ 800 гаран гэшүүд шэнээр абтаа.

Арадуудай эбтэйгээр ажабайхын түлөө

Нью-Йоркдо митинг болобо

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 5. (ТАСС). Политическэ ондо ондоо системэтэй оронуудай эбтэйгээр ажабайхын түлөө тэмсэлдэ зорюулагдаһан митинг үсэгэлдэр эндэ болоо. Мэдээжэ публицист Альберт Кан, ниитын ажалябуулагша Эсланда Робсон, протестантска священник Форбес гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Тусхайлбал, Советскэ Союздахи ба Хитадтахи ажабайдалые үнэн зүбөөр харуулһан литературые хорилгын ба усадхалгын хорото хойшолонгууд тухай үгэ хэлэхэдээ, священник Форбес заагаа. Азиатска оронуудай асуудалнууд тухай, эб найрамдалай ба бэеэ даанхай байдалай түлөө эдэ оронуудай арадуудай хэжэ байһан тэмсэл тухай тогтохо зуураа, сэрэгэй элдэб бүлэглэлнүүдые байгуулан, энэ тэмсэлдэнь һаад ушаруулха гэжэ США-гэй, Англиин ба Франциин хархис этэгээдүүдэй хэжэ байһан һэдэлгэнүүдые Эсланда Робсон элишэлэн харуулаа. Арадуудай эбтэйгээр ажабайхын түлөө тэмсэхые Робсон үгынгөө түгэсхэлдэ уряалһан байна.

Шэнэ дай хэжэ баяжахые оролдожо байһан США-гэй бүлэгүүдэй эб найрамдалда эсэргүүгээр хэжэ байһан нюуса хэлсээе Альберт Кан үгэ хэлэхэдээ элишэлһэн байна.

Индиин ба Египедэй хоорондо хани барисаан тухай договор баталагдаба

КАИР, апрелиин 6. (ТАСС). Индиин ба Египедэй хоорондохи хани барисаан тухай договор мүнөөдэр эндэ баталагдаа. Хоёр ороной хоорондохи хани барисаае, амгаланаар харилсан ажаллалгые бэхижүүлхэ, индийско-египетскэ культурна холбоо барисаае саашадань үргэдхэхэ гэжэ договороор хараалагдаһан байна.

Договорой ёһоор Инди ба Египет хадаа промышленностиин, хүдөө ажахын, худалдаа наймаанай ба далайда тамаралгын талаар хоорондоо харилсан ажаллаха байна.

Йемендэ гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн һэдэлгэ буруутаба

КАИР, апрелиин 6. (ТАСС). Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор Йемендэ гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн һэдэлгэ буруутаба. Имамай хан шэрээдэ һуухые оролдожо байһан Эмир Абдулла империалистическэ гүрэнүүдэй бэлэдхэжэ байһан урбалтые толгойлдог байһан аад, Йеменһээ зугадан ошохо баатай болоһон байна.

«Аль-Гамхурия» газетын бэшэһэнэй ёһоор Йеменэй король Имама Ахмедэй хүбүүн Аль-Бадрһаа Египедэй премьер-министр Насер үсэгэлдэр телеграмма абаа. Тэрээн соонь иигэжэ мэдээсэгдэнэ. Нюуса үгэсөөн усадхагдажа, орон дотор Ахмедэй засаг дахяад һэргээгдэбэ.

«Аль-Ахрам» газетын тусхай корреспондентын Аденаһаа дамжуулһанай ёһоор ордон соогоо хаагдаад байһан Имам Ахмедые тэрэнэй хүбүүн Аль-Бадр сүлөөлһэн байна. Имамда шүтэнги зангаараа үлэһэн уг изагууританай 8 мянган хүнһөө бүридэһэн сэрэгүүдые Аль-Бадр өөрынгөө командовани доро суглуулһан байгаа. Эмир Абдулл Саудовско Аравиин столица Эр-Риядта байрлахые оролдоно гэжэ корреспондент мэдээсэнэ.

Империалистическэ гүрэнүүдэй аша туһада зорюулан Йемендэ гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн һэдэлгэ гараба гээд хэблэл мэдээсэнэ. Имам Ахмед хадаа империалистическэ бүлэглэлнүүдтэ Йеменэй хабаадалсахые буруушаадаг, Арабска оронуудай хоорондо сэрэгэй ба экономическа талаар харилсан ажаллаха шэнэ организациие турецко-иракска хэлсээндэ зүрюугээр байгуулха гэһэн Египедэй дурадхалые дэмжэдэг юм.

«Аль-Гамхурия» газетэ иигэжэ бэшэнэ. Кипр арал дээрэхи «Шарк-Аль-Адна» гэжэ английска радиостанци дамжуулга хэхэдээ, гүрэнэй урбалтые һайшаан дэмжэһэн, хан ордоной Абдуллые «баруун гүрэнүүдэй хэлсээнүүдтэ Йеменэй хабаадалсаха ябадалые дэмжэгшэ мүн» гэжэ тоолоһон байна.

Австрийска асуудалаар баруун гүрэнүүдэй хараа бодол тушаа

ЛОНДОН, апрелиин 6. (ТАСС). Австрийска правительственна делегациин Москва орохоо байһантай дашарамдуулан Англиин, США-гэй ба Франциин верховно комиссарнууд хамтынгаа декларациие австрийска канцлер Юлиус Раабта барюулаа.

Австрийска гүрэнэй договор тухай асуудал дүрбэн гүрэндэ бултандань хамаадана гэжэ деклараци соо онсо тэмдэглэгдэнэ. Австрийска правительственна делегациин Москваһаа бусажа ерэһэнэй һүүлээр австрийска договорой асуудалнуудые Венэдэ дүрбэн гүрэнэй посолнуудай зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэхые деклarациин авторнууд дурадхана.

Баруун Германида фашистнууд эдэбхитэйгээр ябуулга хэдэг боложо байна

БЕРЛИН, апрелиин 5. (ТАСС). Баруун Германиие зэбсэглэлгэдэ, орон доторхи демократическа бүхы хүсэнүүдые дараха ябадалда шэглүүлэгдэһэн боннско правительствын политика хадаа элдэб эсын фашистска ба милитаристска организацинуудай эдэбхитэйгээр ябуулга хэхэдэ таарамжатай байдал бии болгоно.

«Альгемейне Вохенцейтунг» гэжэ баруунгерманска газетэ иигэжэ мэдээсэнэ. Урдын фашистнууд ба милитаристнууд «Стальной шлем», «Немецкэ морской союз», «Немецкэ имперскэ парти», «Королева Луизын нэрэмжэтэ союз» гэхэ мэтын организацинуудта дахин нэгэдэбэ.

Дюссельдорфдо гарадаг «Нейе Рейн-цейтунг» газетын мэдээсэлһээ хаража үзэхэдэ, «фронтын солдадуудай союз» гэжэ фашистска организаци эдэбхитэйгээр ябуулгаяа хэдэг боложо байна. Энэ организаци бригаданууд ба полкнууд боложо, хубаарилагданхай. Тэдээн бүридэнь өөрын штаб, өөрын командир бии юм. Союзай главна штабынь Дуисбургда байдаг юм. Эндэ ханада үлгөөтэй байһан булад малгайн ба кайзеровска Германиин хара-сагаан-улаан тугай үмэнэ германска милитаризмын үзэл сурталда үнэн шүтэнги байһан тухайгаа организациин гэшүүд тангариг үгэдэг юм. «Фронтын солдадуудай союз» хадаа патриодуудта, профсоюзуудай гэшүүдтэ, һэргээгдэжэ байһан вермахтда алба хэхэһээ арсаһан бүхы хүнүүдтэ эсэргүү тэмсэл ябуулха зорилготой юм.

Дамаскда советскэ фильмые һонирхон хараба

ДАМАСК, апрелиин 6. (ТАСС). СССР-һээ Сиридэ байдаг дипломатическа мисси сирийскэ университедэй дирекциин гуйлтаар «Дворец науки» гэжэ советскэ документальна фильмые университедэй актова зал соо апрелиин 5-да харуулаа. 2.000 хүн—университедэй профессорнууд, һургагшанар ба студентнүүд фильмые хараа.

Харалгын эхилхын урда тээ профессор Кемаль Айяд мэдээсэл хээ. Тиихэдээ, В. Ломоносовой нэрэмжэтэ Московско гүрэнэй университедэй һуралсал ба научна ажал-ябуулга тухай хөөрэжэ үгөө.

Фильмые сугларгшад ехээр һонирхон хараа.

Япониин профсоюзуудай генсоведэй эрилтэнүүд

ШАНХАЙ, апрелиин 6. (ТАСС). Японско радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор Япониин профсоюзуудай генеральна соведэй хүтэлбэрилэгшэд премьер-министр Хатоямада үсэгэлдэр орожо, Япониин территори дээрэ американска атомна бомбонуудые асаруулгахагүйе, оронойнгоо сэрэгэй гаргашануудые хороохые, Советскэ Союзтай болон КНР-тэй дипломатическа харилсаануудые һэргээхые правительствоһаа эриһэн байна.

Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һуларуулха талаар азиатска конференци нээгдэбэ

ДЕЛИ, апрелиин 6. (ТАСС). Уласхоорондын харилсаануудай түгшүүрилые һуларуулха талаар азиатска конференци мүнөөдэр Делидэ нээгдээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилга Францида эхилбэ

ПАРИЖ, апрелиин 6. (ТАСС). Франциин эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй национальна ассамблейн шиидхэбэриин ёһоор атомна дайнда бэлэдхэлгэдэ эсэргүүсэхые уряалһан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Хандалгада гар табилга бүхы орон дотор эхилээ.

Иранай премьер-министр тушаалһаа бууба

ТЕГЕРАН, апрелиин 6. (ТАСС). Тегеранай журналистнуудай мэдүүлһэнэй ёһоор, Иранай премьер-министрын тушаалһаа генерал Захедиин бууһые Иранай шах апрелиин 5-най үдэшэ зүбшөөгөөд, шэнэ правительство байгуулхые Хосейн Алада даалгаа. Тэрэ хадаа урда тээнь дворой министрын тушаал даажа байһан юм.

Хосейн Алын бэеэ аргалуулхаяа апрелиин 11-дэ Швейцари орохоёо байһан дээрэһээ, премьер-министрын уялгые финансын министр Амини саг зуура дүүргэхэ болоһон байна.

Генерал Захеди апрелиин 7-до Баруун Германида ошохонь.

Англиин премьер-министрээр Иден томилогдобо

ЛОНДОН, апрелиин 6. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор премьер-министрээр Иденэй томилогдоһон тухай хуулитаар соносхогдоо. Букингемскэ ордон соо королевэтэй Иденэй уулзаһанай һүүлээр толилогдоһон мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Премьер-министрын ба мүнгэн сангай нэгэдэхи лордын тушаалнуудые даахыень Иендэ королева дурадхаһан байна. Иден энэ дурадхалыень хүлеэн абаа.

Бельгийскэ сенадта

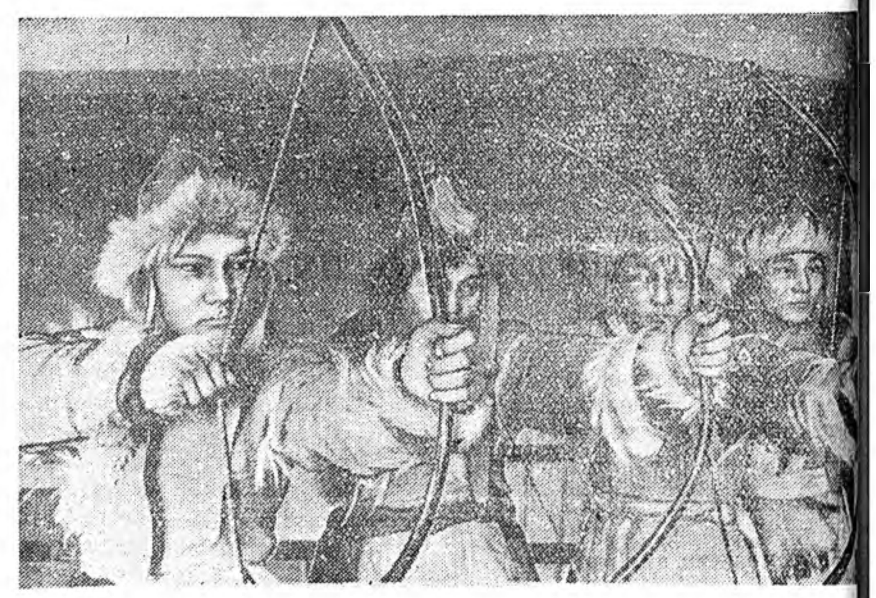
БРЮССЕЛЬ, апрелиин 6. (ТАСС). Баруун Германиие зэбсэглэхэ тухай парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталха гэһэн хуулиин проектые бельгийскэ сенат олонхиин голосоор һайшааба.

Ирагта онсо байдал соносхогдобо

КАИР, апрелиин 6. (ТАСС). Багдадһаа абтаһан иимэ мэдээсэлые каирска радио дамжуулаа. Англо-иракска хэлсээнэй баталагдаһантай дашарамдуулан Нури Саидын правительство Ирагта онсо байдал соносхоо.

Шэнэ договор хадаа Ирагта, тусхайлбал, тэрэнэй армида Англиин зүгһөө сэрэгэй хиналта хэлгые шангадхаха гэһэн удхатай гэжэ каирска радио онсо тэмдэглэнэ.

Хүүгэдэй оюун бэлигые харалга

Байгша оной мартын 5—25-най үдэрнүүдтэ Улан-Удын һургуулинуудай уранһайханай самодеятельностиин харалга боложо үнгэрбэ.

Харалгын дүнгүүдэй ёһоор, түрүүшын һуури эзэлһэн городской районой һургуулинуудта КПСС-эй Горкомой, Горсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые эзэлһэн Пригороднэ, Железнодорожно районой һургуулинуудта грамотанууд барюулагдаа.

Харалгада городой эхин һургуулинуудай дундаһаа 25-дахи һургуули нэгэдэхи һуури эзэлээ. 14,111-дэхи һургуулинууд хоёрдохи ба гурбадахи һууринуудые хубаагаа. Тэрэшэлэн 3,18-дахи һургуулинуудай коллективүүдтэ «Һургуулиин самодеятельнэ һайн коллектив», 12, 18-дахи һургуулинуудта «Һургуулиин танцевальна һайн коллектив», 16,25-дахи һургуулинуудта «Һургуулиин хоорой һ[…] коллектив», 65-дахи һургуулиинх[…] «Уранһайханай гимнастикын та[…] һургуулиин һайн коллектив», 18[…]хи һургуулиинхидта «Һургуул[…] драматическа һайн коллектив» г[…] хүндэтэ нэрэзэргэнүүд олгогдо[…] байха юм.

Мүн ВЛКСМ-эй горкомой ба […] ОНО-гой грамотануудаар һург[…]лиин директорнүүд, багшанар, п[…]нерскэ хүдэлмэрилэгшэд ба түр[…]хид шагнагдаа. Харалгада һайн […]жалтануудые туйлаһан һурагша[…] грамотанууд болон бэлэгүүд үгэ[…] байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республика[…] бурят дунда һургуулиин уранһа[…]най самодеятельностиин хата[…] группа «Ангуушад» гэжэ хатар[…]таржа байна.

Текстнь В. Минее[…]
фотонь В. Шитико[…]

Уншагшын һанамжа

Мэдээжэ драматург Н. Балданогой бэшэһэн «Колхозницуудай нюдэн хурса» гэжэ нэгэ акттай пьесэ Культурын байшангуудай, хүдөөгэй болон колхозуудай клубуудай сценэнүүд дээгүүр табигдахаар тараагдаһан юм. Пьесэ соо колхозой һүнэй-товарна фермын гүүртые даагша Очир Дармаев, Шагдар гэжэ колхозництой хамта артелиин наймаан тэргэ үбһэ хулуужа худалдаһан тухай хэлэгдэнэ.

Энэ пьесэ удхынгаашье, уранһайханайгаашье талаар хүнэй сэдьхэл хүдэлгэмөөр зохёол боложо шадаагүй гэжэ хэлэмээр байна. Ниитын зөөриие хуули бусаар үбэрш[…]шэд, хүдөө ажахын артелиин У[…]вые бүдүүлигээр эбдэгшэд х[…] шэрүүнээр, гүнзэгыгөөр шүүмж[…]дэнгүй үлэшэнэ.

Хүдөөгэй ажалшадые үнэхөө[…] һонирхуулхын тулада пьесын а[…] зохёолоо имагтал мүнөө үеын т[…]дэ зорюулха бэшэ, харин тэр[…] шадабаритай һайнаар харуулха […]гэтэй.

Манай уранзохёолшод зохё[…] удха түгэлдэр, уран хурса болго[…] тулада эсэшэ сусашагүйгөөр о[…]дохо зэргэтэй.

Д. Бадмае[…]

Уншагшадай конференци

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Бурят-Монголой гүрэнэй педагогическа институт бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаровай наһа барһаар зуун жэлэй ойдо зорюулан Чимит Цыдендамбаевай «Банзарай хүбүүн Доржи» гэһэн романаар уншагшадай конференци үнгэргэбэ.

Түүхын-филологическа факультедэй 2-дохи курсын студент Е. Цыденов «Доржи Банзаровай зан түхэл», IV курсын студент А. Содномов «Баяд дарлагшад тухай мэргээр бэшэгдэһэн сатира», Б. Батоев «Бурят-арадай түлөөлэгшэд» гэһэн тем[…] дээр үгэ хэлэбэд.

Мүн студентнэр Б. Жамбалдор[…]ев, Д. Дамдинов, Д. Лыгденов, Новолодский гэгшэд өөһэдынгөө һанамжануудые хэлээ. Конферен[…] уранзохёолшо Ч. Цыдендамбаев, шуулагша М. Степанов гэгшэд […] баадалсаа.

Мүн энэ конференцидэ зорю[…]дан, зурагуудай выставкэ эмхи[…]дэһэн ба «Эрдэм» гэжэ ханын га[…] гаргагдаһан байна.

Н. Дугаро[…]

Смыслов Геллер хоёрой шатарай матч эхилээ

Шатараар СССР-эй чемпионой нэрэзэргэ олохын тулада гроссмейстер Василий Смыслов (Москва) гроссмейстер Ефим Геллер (Одесса) хоёрой хоорондо апрелиин 5-да түмэрзамшадай Культурын центральна байшан соо матч эхилээ. Түрүүшын партида Смыслов сагаанаар наадаа.

Бэрсынгээ урдахи хүбүүгээр […]рүүлэн ябажа, наадалгаяа эхи[…] дундахи хүбүүдээ андалдаһан б[…] Наадажа байха үедөө партияа […] хурса болгохо гэжэ Геллер оро[…] гэбэшье энэнь бүтээгүй.

Хорин табадахи ябадалдаа г[…]смейстернүүд тэнсэхэ гэжэ хэлс[…]

(ТАСС)

Даам табилгаар ороной түрүү һуури эзэлхын тү[…] мүрысөөн дүүрэбэ

БАКУ, апрелиин 6. (ТАСС). Даамаар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө XVII мүрысөөн эндэ болоод дүүрээ. Энэ мүрысөөндэ полуфинальна турнирнуудта илажа гараһан бэрхэ спортсменүүд хабаадаа.

Шанга тулалдаануудай болоһоной эсэстэ абажа болохо 18 очкоһоо 11,5 очкотой болоһон спортын мастер З. Цирик (Харьков) нэгэдэхи һуури эзэлһэн ба Советскэ Союзай чемпионой нэрэзэргэ олоһон байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ ороной чемпион б[…]һон В. Абаулин (Тула), П. Св[…] (Ленинград) мүрысөөндэ илагш[…] тус бүридөө хахад очкогоор г[…]жэ хоёрдохи ба гурбадахи һуур[…]дые хубаарилаа.

З. Циригтэ СССР-эй чемп[…] алтан медаль ба нэгэдэхи ш[…] диплом барюулагдаа. В. Аба[…] П. Святой хоёр мүнгэн медал[…]даар ба хоёрдохи шатын дипло[…]даар шагнагдаа.

Х Р О Н И К О

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хадаа СССР-эй Нүүрһэнэй промышленностиин предприятинуудай барилгын ниитэсоюзна министерствые байгуулаад, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй баталһан списогэй ёһоор организацинууд болон предприятинуудые тэрээндэ дамжуулан үгөө.

СССР-эй Нүүрһэнэй промы[…]ностиин предприятинуудай бари[…] министрээр нүхэр Мельников Л[…] Георгиевичые Президиум томи[…] СССР-һээ Румынска Арадай Рес[…]ликада байдаг посолой уялгаһа[…]рэниие сүлөөлөө.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО[…]

Мүнөөдэр кинотеатрнуудта

Оперо ба баледэй театрта — «Дубровский» (20 ч.).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — Чехословацка шэнэ фильм «Песни гор» (10 ч. 30 м., 12 ч. 30 м., 14 ч. 30 м. ба 16 ч. 3[…] «Укротительница тигров» (18 ч. […] 20 ч. 30 м. ба 22 ч. 30 м.).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14. культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00424. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. 214[…]